Benchmark middelbaar beroepsonderwijs 2012

Bouwsteen studiesucces

Sectorrapportage

november 2013

beroepsonderwijs arbeidsmarkt

MBO Raad

© 2013 Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt, Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photo print, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Inhoud

1 Inleiding 1

2 Samenstelling van de studentenpopulatie in het mbo 5
2.1 Omvang van de sector 5
2.2 Studentkenmerken 6
2.3 Opleidingskenmerken 8

3 Studiesucces van het mbo: jaarresultaat en diploma-resultaat 11
3.1 Studiesucces: een overall-beeld 11
3.2 Jaarresultaat en studentkenmerken 13
3.3 Jaarresultaat en opleidingskenmerken 14

4 Vooropleiding van mbo-studenten 17
4.1 Vooropleidingscategorieën 17
4.2 Leerwegondersteunend onderwijs 20
4.3 Vooropleiding en opleidingsvarianten in het mbo 21
4.4 Vooropleiding en studiesucces 24

5 Doorstroom van mbo naar hbo 27
5.1 Totale doorstroom mbo - hbo 27
5.2 De direct doorstroom mbo – hbo van mbo-gediplomeerden niveau 4 28

6 Samenvatting 31

Bijlage 1 – Jaarresultaat 2009-2012 per mbo-instelling 35
Bijlage 2 – Studentenpopulatie t.b.v. berekening jaar- en diplomaresultaat 2012 37
Bijlage 3 – Mbo-studentenpopulatie per 1-10-2012 naar leeftijdscategorie 38
Bijlage 4 – Directe en indirecte doorstroom mbo – hbo, naar diplomaniveau mbo 39
Bijlage 5 – Definiëring van studiesucces: jaarresultaat en diplomaresultaat 40

1 Inleiding

Studiesucces is een belangrijke indicator voor de prestaties van onderwijsinstellingen in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Informatie daarover kan verschillende functies hebben. Deze kan van belang zijn voor het gefundeerd maken van een opleidingskeuze, voor het afleggen van verantwoording naar externe instanties en voor verbeteracties door onderwijsinstellingen zelf. De focus in deze rapportage ligt op laatstgenoemde functie: het aanreiken van gegevens over studiesucces aan de hand waarvan onderwijsinstellingen kunnen zien waar zij hun prestaties kunnen verbeteren. Dit rapport is dus primair bedoeld voor onderwijsinstellingen in het mbo.

In dit rapport wordt een beeld geschetst van de deelname aan en het studiesucces van het middelbaar onderwijs in Nederland. Het betreft een *sectorrapportage*, waarin het accent ligt op het mbo als geheel. Naast deze overkoepelende sectorrapportage omvat de benchmark mbo, bouwsteen studiesucces voor de afzonderlijke mbo-instellingen nog de volgende bestanddelen: een instellingsrapport waarin instellingsspecifieke gegevens over studiesucces kunnen worden vergeleken met die van het mbo als geheel, een excel-bestand met het jaarresultaat per beroepsopleiding, en een interactieve portal waarin instellingen hun studiesucces kunnen vergelijken met dat van andere mbo-instellingen.
De benchmark mbo, bouwsteen studiesucces is in opdracht en onder regie van de MBO Raad uitgevoerd door het Kenniscentrum Beroepsonderwijs Arbeidsmarkt (KBA).

Spiegelinformatie centraal

Deze rapportage bevat gegevens over deelname aan mbo-opleidingen en over resultaten van mbo-opleidingen in termen van hun studiesucces of intern rendement. Hoewel studiesucces in principe breder kan worden opgevat – mbo-opleidingen kunnen immers ook bijdragen aan de competentieontwikkeling van hun studenten zonder dat deze een diploma behalen –, is hier alleen gekeken naar behaalde diploma's. Daarvoor zijn twee maten gehanteerd: jaarresultaat en diplomaresultaat (zie voor de definiëring van beide indicatoren bijlage 4). De cijfers zijn ontleend aan ééncijferbestanden van Bron die zijn bewerkt en aangeleverd door DUO-CFI.
De gegevens fungeren als 'spiegelinformatie' voor mbo-instellingen doordat ze laten zien hoe het mbo het als onderwijssector doet, om daaraan opleidingen van hun eigen instelling te kunnen spiegelen. Studieresultaten kunnen daarvoor vergeleken worden met het gemiddelde in de sector en met de scores van andere mbo-instellingen.

Deelname- en resultaatcijfers

De deelnamegegevens in dit rapport hebben betrekking op (de peildatum) 1 oktober 2009 tot en met 1 oktober 2012[1]. Resultaatgegevens hebben betrekking op het studiesucces of rendement

1 De gegevens per 1 oktober 2012 zijn van de zogenaamde 'tweede foto' van het Bron-bestand uit januari 2013; het betreft nog voorlopige gegevens. De derde foto is pas volledig accountancy-proofed, maar deze derde foto was ten tijde van de analyses nog niet beschikbaar.

dat in de periode tussen 1 oktober van jaar t en 1 oktober van jaar t+1 is gerealiseerd[2]. Waar betekenisvol worden deze gegevens over verschillende jaren weergegeven, zodat ook de ontwikkeling van de resultaten van het mbo van jaar tot jaar zichtbaar wordt.
Het is gebruikelijk om in de rapportages van de benchmark de cijfers over het voorafgaande jaar (in dit geval 2010/2011) te actualiseren op basis van de definitieve versie van Bron-bestanden voor dat jaar. In deze rapportage is dit niet gebeurd. De reden is dat de definitieve bestanden voor 2010/2011 nog niet beschikbaar waren ten tijde van deze sectorrapportage.

Waar gesproken wordt over *jaarresultaat* heeft dat betrekking op het totaal aantal gediplomeerden, zowel de mbo-verlaters als de gediplomeerden die verder gaan met een opleiding in het mbo. Het jaarresultaat wordt uitgedrukt in het percentage mbo-gediplomeerden op het totaal aantal mbo-gediplomeerden plus het aantal ongediplomeerde mbo-verlaters. Kort gezegd: wat realiseert het mbo per jaar aan gediplomeerden (blijvers én verlaters).
Waar gesproken wordt van *diplomaresultaat* heeft dat alleen betrekking op studenten die het mbo verlaten hebben met of zonder mbo-diploma. Het diplomaresultaat wordt uitgedrukt in het percentage mbo-verlaters met een mbo-diploma op het totaal aantal mbo-verlaters. Kort gezegd: hoeveel deelnemers verlaten het mbo met een diploma (alleen verlaters).
Voor vier instellingen kon door fusie c.q. opsplitsing het *diplomaresultaat* niet op voldoende valide wijze worden berekend. Deze instellingen – Scalda, ROC TOP, MBO Utrecht en MBO Amersfoort – zijn niet meegenomen in het berekenen van het gemiddelde diplomaresultaat van de sector. In het gemiddelde *jaarresultaat* van het mbo zijn deze instellingen wel betrokken.

Doorstroom mbo - hbo

De afgelopen jaren is de samenwerking tussen de onderwijssectoren mbo en hbo geïntensiveerd, met o.a. als resultaat dat nu betrouwbare en solide gegevens beschikbaar zijn over de doorstroom van mbo-schoolverlaters naar het hbo. Deze gegevens zijn onder meer van belang in het kader van het streven naar een zo hoog mogelijk opleidingsniveau. Om deze redenen is in deze sectorrapportage voor het eerst informatie opgenomen over de doorstroom van mbo naar hbo, gebaseerd op een door DUO samengesteld databestand. Hoofdstuk 5 is hieraan gewijd. De opzet is om vanaf komend schooljaar de informatie over de doorstroom mbo – hbo uit te breiden met het studieresultaat van mbo-doorstromers in het hbo.

Opbouw van het rapport

In dit rapport worden gegevens over deelname en studiesucces in het mbo gepresenteerd op het niveau van de mbo-sector als geheel, dat wil zeggen ongeacht de onderwijsinstelling waar deelnemers zijn ingeschreven. Om het mogelijk te maken gegevens op instellingsniveau te spiegelen ten opzichte van elkaar en ten opzichte van de mbo-sector als geheel is daarnaast in bijlage 1 het jaarresultaat voor afzonderlijke instellingen weergegeven. Meer gedetailleerde gegevens op het niveau van individuele instellingen zijn gepresenteerd in afzonderlijke instellingsspecifieke rapportages.
Hoofdstuk 2 betreft gegevens over de deelname aan het mbo. De studentenpopulatie wordt beschreven aan de hand van opleidingskenmerken (niveau, opleidingssector, leerweg) en studentkenmerken (geslacht, leeftijd, etniciteit).

2 Opleidingen voor gastouders zijn in overleg met de MBO Raad buiten de analyses van studiesucces gehouden, omdat deze opleidingen de uitkomsten te zeer vertekenen en de vergelijking tussen de jaren in de weg staan.

Hoofdstuk 3 bevat gegevens over studiesucces in het mbo (jaar- en diplomaresultaat), uitgesplitst naar opleidings- en studentkenmerken. Dit hoofdstuk bevat de informatie waar mbo-instellingen hun eigen resultaten aan kunnen spiegelen.
In *hoofdstuk 4* wordt de vooropleiding van mbo-studenten onder de loep genomen. De verdeling van de mbo-studenten naar vooropleidingscategorie wordt weergegeven en beschreven wordt in hoeverre het jaarresultaat verschilt voor mbo-studenten met een verschillende vooropleiding in het vo.
In *hoofdstuk 5* komt het nieuwe thema doorstroom mbo – hbo aan bod. De ontwikkeling van deze doorstroom in de afgelopen vijf jaren wordt weergegeven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen directe doorstroom (mbo-schoolverlaters met een inschrijving in het hbo op 1 oktober van het volgende schooljaar) en indirecte doorstroom (hbo-inschrijving met een tussenpoos van minimaal 1 jaar).
Bijlage 1 bevat een overzicht van het jaarresultaat voor afzonderlijke mbo-instellingen. *Bijlage 2 en Bijlage 3* bevatten achtergrondgegevens over de studentenpopulatie in het mbo. *Bijlage 4* bevat gespecificeerde definities van de in dit rapport en ook in de instellingsspecifieke rapportages gebruikte succesindicatoren jaarresultaat en diplomaresultaat.

2 Samenstelling van de studentenpopulatie in het mbo

Het mbo is een omvangrijke én complexe sector, complexer dan welke onderwijssector ook. Dat komt met name tot uitdrukking in het brede palet van opleidingsvarianten in het mbo, in combinatie met de diversiteit van de studentenpopulatie.

Mbo-opleidingen worden aangeboden door verschillende soorten instellingen: regionale opleidingencentra (roc's), agrarische opleidingencentra (aoc's) en vakinstellingen[3]. Opleidingen kunnen gevolgd worden op vier verschillende niveaus (niveau 1 – assistentenopleiding, niveau 2 – basisberoepsopleiding, niveau 3 – vakopleiding en niveau 4 – middenkader/specialisten-opleiding), via drie leerwegen (bbl, bol-voltijd en bol-deeltijd)[4], en in een viertal opleidingssectoren (economie, groen, techniek en zorg/welzijn).

Aan opleidingen in het mbo wordt deelgenomen door een grote diversiteit aan studenten naar persoons- en achtergrondkenmerken. In dit verband kunnen onder meer genoemd worden vooropleiding, leeftijd en etniciteit. De diversiteit in de studentenpopulatie spreidt zich over het brede palet van opleidingsvarianten. Bovendien zijn specifieke groepen studenten in bepaalde varianten geconcentreerd.

Dit hoofdstuk biedt een doorkijk in de samenstelling van de gehele studentenpopulatie in het mbo, dat wil zeggen ongeacht de onderwijsinstelling. Tevens wordt de ontwikkeling daarin over de afgelopen jaren weergegeven. Het hoofdstuk dient enerzijds voor een goed begrip van de eigenheid van het mbo als onderwijssector, en anderzijds als achtergrond bij de interpretatie van de in volgende hoofdstukken gepresenteerde cijfers over studiesucces.

2.1 Omvang van de sector

Na jaren van forse groei is sinds 2011 sprake van een daling van het aantal studenten in het mbo. Deze daling heeft zich in 2012 voortgezet. Per 1-10-2012 telde het mbo in totaal 527.464 studenten[5], een daling van ruim 11.000 (2.1 procent) in vergelijking met een jaar eerder.

Overzicht 2.1 laat zien dat roc's verreweg de meeste studenten bergen, gevolgd door aoc's en vakinstellingen. Overige instellingen – met name mbo-afdelingen van enkele hogescholen en twee doveninstituten – tellen in 2012 nog slechts een zeer gering aantal studenten. De afname van het aantal studenten in 2012 heeft zich met name voorgedaan bij roc's en – voor het eerst – bij aoc's. Bij de vakinstellingen stijgt het aantal deelnemers nog steeds licht.

3 Ook een (beperkt) aantal hogescholen kent aparte afdelingen voor mbo-opleidingen. Deze zijn in dit rapport betrokken voorzover hier gegevens gepresenteerd worden op het niveau van de sector als geheel, niet op het niveau van afzonderlijke onderwijsinstellingen. Daarnaast kunnen ook particuliere opleidingsinstituten mbo-opleidingen aanbieden. Deze zijn niet in de rapportage betrokken.

4 Daarnaast zijn er examendeelnemers.

5 Het aantal van 527.464 mbo-studenten in 2012 is gebaseerd op de 'tweede foto' van het Bron-mbo bestand. Bij de definitieve versie ('derde foto') van dit bestand kunnen nog correcties op dit aantal plaatsvinden.

Overzicht 2.1 – Aantal studenten per soort instelling van 1-10-2009 t/m 1-10-2012

	2009	2010	2011	2012
roc's	480.861	489.521	481.712	471.282
aoc's	29.938	30.586	31.035	29.879
vakinstellingen	24.752	25.347	25.784	26.286
overige	211	89	37	17
Totaal	**535.762**	**545.543**	**538.568**	**527.464**

2.2 Studentkenmerken

In overzicht 2.2 is de verdeling van de mbo-studentenpopulatie per 1 oktober 2012 weergegeven naar geslacht, leeftijd, etniciteit en het al dan niet woonachtig zijn in een armoedeprobleemcumulatiegebied (apc-gebied[6]).

Overzicht 2.2 – Verdeling van de mbo-studentenpopulatie per 1-10-2012 naar geslacht, leeftijd, etniciteit en apc-gebied

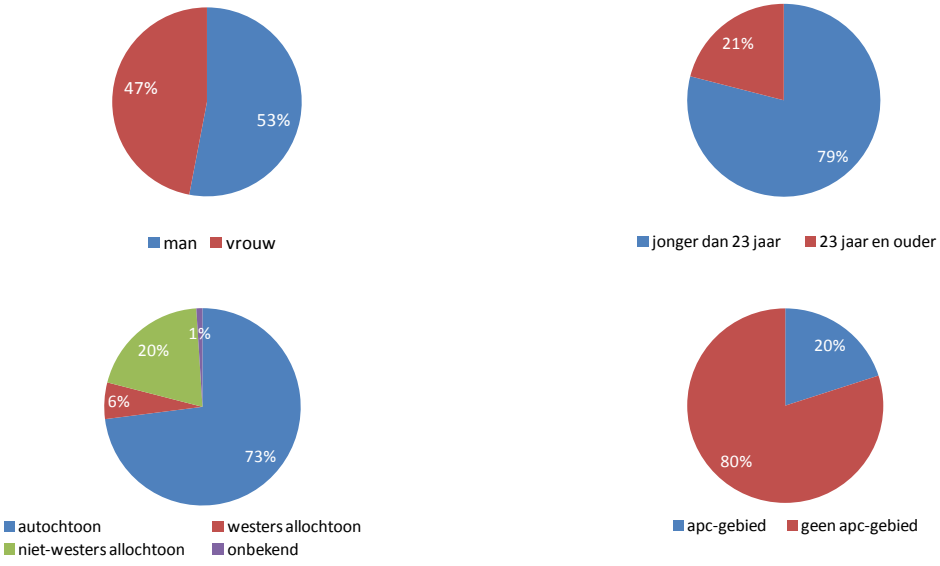

Overzicht 2.3 geeft voor de periode 2009 – 2012 de verdeling van de mbo-studentenpopulatie weer naar persoonskenmerken. Wat betreft geslacht, etniciteit en het wonen in een apc-gebied vinden in deze periode geen grote verschuivingen plaats. Wat betreft leeftijd is dit wel het geval. Het aantal jongere studenten (tot 23 jaar) daalt sinds 2009 geleidelijk. Het aantal studenten van 23 jaar en ouder fluctueert sterker: na een aanvankelijke stijging is het aantal oudere mbo-studenten sinds 2011 met bijna 15.000 (12%) afgenomen. Door deze vrij scherpe daling is ook het *aandeel* studenten van 23 jaar en ouder sinds 2011 gezakt, van 23% naar 21%.

6 Een armoedeprobleemcumulatiegebied (apc-gebied) is een postcodegebied waarin het percentage huishoudens met een laag inkomen, het percentage huishoudens met een uitkering én het percentage niet-westerse allochtonen hoger is dan in 80% van alle postcodegebieden in Nederland.

Overzicht 2.3 – Studentenpopulatie van 1-10-2009 t/m 1-10-2012 naar geslacht, leeftijdscategorie, etnische categorie en apc-gebied

	2009		2010		2011		2012	
	aantal	%	aantal	%	Aantal	%	aantal	%
Geslacht								
man	283.784	53	289.141	53	287.072	53	278.373	53
vrouw	251.975	47	256.400	47	251.494	47	249.089	47
onbekend	3	0	2	0	2	0	2	0
Totaal (=100%)	**535.762**	**100**	**545.543**	**100**	**538.568**	**100**	**527.464**	**100**
Leeftijdscategorie								
jonger dan 23 jaar	421.341	79	420.202	77	419.866	78	416.599	79
23 jaar of ouder	114.421	21	125.341	23	118.702	22	110.865	21
Totaal (=100%)	**535.762**	**100**	**545.543**	**100**	**538.568**	**100**	**527.464**	**100**
Etnische categorie								
autochtoon	392.138	73	399.283	73	394.262	73	384.833	73
westers allochtoon	33.324	6	33.830	6	33.239	6	32.568	6
niet-westers allochtoon	107.892	20	109.420	20	107.490	20	105.941	20
onbekend	2.408	0	3.010	1	3.577	1	4.122	1
Totaal (=100%)	**535.762**	**100**	**545.543**	**100**	**538.568**	**100**	**527.464**	**100**
Apc-gebied								
apc-gebied	107.813	20	108.531	20	107.457	20	103.612	20
geen apc-gebied	427.949	80	437.012	80	431.111	80	423.852	80
Totaal (=100%)	**535.762**	**100**	**545.543**	**100**	**538.568**	**100**	**527.464**	**100**

Overzicht 2.4 gaat wat gedetailleerder in op de leeftijdverdeling, nu vanuit het perspectief van de *instroom* tussen 2009 en 2012[7]. Dan blijkt dat vooral de instroom van 40-plus studenten – en in mindere mate studenten tussen 30 en 40 jaar - vanaf 2011 is gedaald. Het is waarschijnlijk dat het beëindigen van de deeltijd-WW - die in 2010 heeft bijgedragen aan de groei van het aantal oudere mbo-deelnemers - hierbij een rol speelt. De fluctuaties in de instroom wijzen er op dat de oudere studenten het meest gevoelig zijn voor conjuncturele en beleidsontwikkelingen.

In overzicht 2.4 is ook te zien dat de instroom van studenten in de leeftijd tot 18 jaar sinds 2009 geleidelijk afneemt. Ook tussen 2011 en 2012 is het aantal ingestroomde jonge deelnemers gedaald. Het gaat daarbij net als in voorgaande jaren met name om deelnemers op niveau 2, en wat betreft de vooropleiding gaat het met name om deelnemers uit het beroepsgerichte vmbo (vmbo-B en vmbo-K) (niet in overzicht opgenomen). Dit laatste wordt veroorzaakt door een daling van het aantal deelnemers in het vmbo-B en vmbo-K in de afgelopen jaren[8].

[7] Instroom is als volgt geoperationaliseerd: er is sprake van instroom in het jaar t als een deelnemer in het jaar t in het mbo is ingeschreven, en in het jaar t-1 niet.

[8] bron: www.statline.cbs./nl

Overzicht 2.4 – Instroom van 1-10-2009 t/m 1-10-2012 naar leeftijdsklasse

	2009		2010		2011		2012	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Leeftijdsklasse								
jonger dan 18 jaar	97.741	53	95.919	50	94.215	52	93.263	52
18-22 jaar	33.176	18	33.996	18	35.164	19	35.861	20
23-30 jaar	18.660	10	20.764	11	19.992	11	20.162	11
31-40 jaar	13.598	7	14.501	8	12.110	7	11.383	6
ouder dan 40 jaar	20.516	11	27.058	14	19.746	11	18.759	10
Totaal	**179.428**	**100**	**192.238**	**100**	**181.227**	**100**	**179.428**	**100**

2.3 Opleidingskenmerken

Per 1-10-2012 kent niveau 4 met 45 procent van de studenten verreweg de grootste deelnemerspopulatie en bevat niveau 1 met 5 procent de kleinste groep (zie overzicht 2.5).
Wat leerweg betreft volgen de meeste studenten (67 procent) een opleiding in de bol-voltijd; daarnaast volgen relatief veel studenten (29 procent) een opleiding in de bbl.
De sectoren zorg en welzijn en economie zijn (met 32 procent) de grootste opleidingssectoren, gevolgd door techniek (27 procent).

Overzicht 2.5 – Verdeling van de mbo-studentenpopulatie per 1-10-2012 naar niveau, leerweg en sector

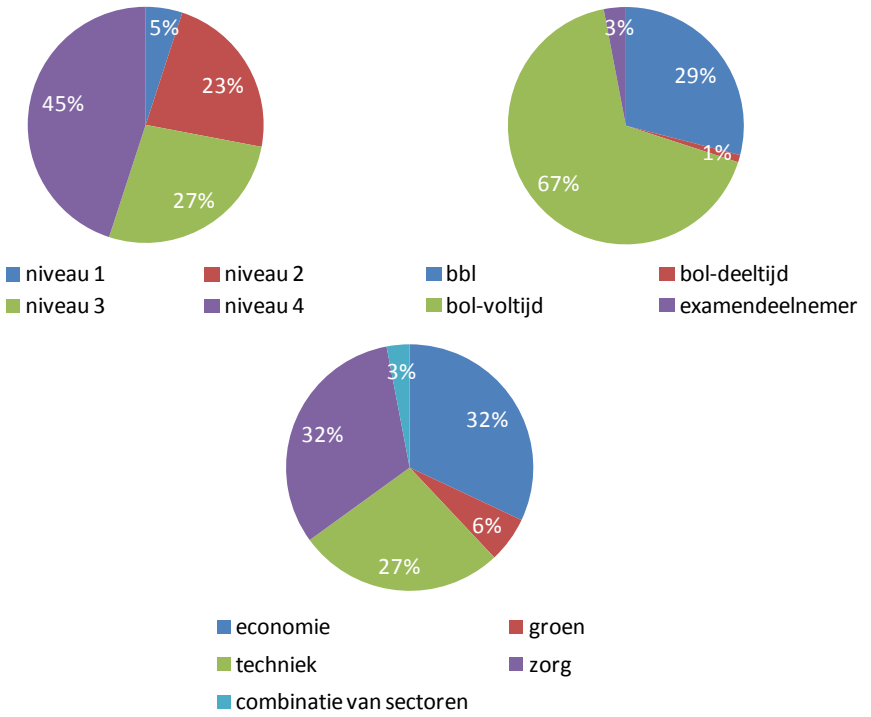

Overzicht 2.6 presenteert de studentenpopulatie op vier meetmomenten en voor verschillende opleidingsvarianten: per niveau, leerweg en opleidingssector.

Opleidingsniveau
De daling van het aantal mbo-studenten sinds 2011 doet zich voor op niveau 1, 2 en 3. Op niveau 4 is nog steeds sprake van een bescheiden groei. Daardoor neemt ook het aandeel mbo-studenten op niveau 4 toe van 43% in 2009-2011 tot 45% in 2012.
De afname van het aantal deelnemers op niveau 2 springt het meest in het oog. In twee jaar is het aantal deelnemers op niveau gedaald met 14.000 (9%). Deze daling houdt verband met de afname van het aantal oudere studenten, die relatief vaak een opleiding op niveau 2 volgen.

Opleidingssector
Tussen 2009 en 2011 hebben zich geen grote verschuivingen voorgedaan in de relatieve omvang van de opleidingssectoren. In 2012 verandert dit beeld enigszins. Met name de naar verhouding forse daling van het aantal studenten techniek (- 7.000) valt op. Ook is de (bescheiden) groei van het aantal studenten in het groene domein in 2012 tot stilstand gekomen. De komende jaren zal duidelijk worden in hoeverre hier sprake is van een structurele ontwikkeling.

Overzicht 2.6 – Studentenpopulatie van 1-10-2009 t/m 1-10-2012 per niveau, leerweg en opleidingssector

	2009		2010		2011		2012	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Niveau								
niveau 1	25.492	5	26.532	5	25.526	5	24.240	5
niveau 2	134.520	25	137.465	25	130.903	24	123.350	23
niveau 3	146.303	27	148.770	27	147.898	27	144.602	27
niveau 4	229.447	43	232.776	43	234.241	43	235.272	45
Totaal (=100%)	**535.762**	**100**	**545.543**	**100**	**538.568**	**100**	**527.464**	**100**
Opleidingssector								
economie	175.185	33	174.741	32	173.522	32	171.168	32
groen	30.068	6	30.741	6	31.190	6	30.069	6
techniek	151.967	28	153.406	28	150.069	28	142.876	27
zorg en welzijn	166.121	31	173.056	32	169.795	32	169.339	32
combinatie van sectoren	12.421	2	13.599	3	13.992	3	14.012	3
Totaal (=100%)	**535.762**	**100**	**545.543**	**100**	**538.568**	**100**	**527.464**	**100**
Leerweg								
bbl	170.882	32	170.252	31	164.835	31	152.710	29
bol-deeltijd	10.006	2	9.739	2	8.626	2	5.819	1
bol-voltijd	341.389	64	347.921	64	349.592	65	354.292	67
examendeelnemer[1]	13.485	3	17.631	3	15.515	3	14.643	3
Totaal (=100%)	**535.762**	**100**	**545.543**	**100**	**538.568**	**100**	**527.464**	**100**

1. Dit vormt een aparte categorie, en is uiteraard in de praktijk geen ‘leerweg’.

Leerweg

Overzicht 2.6 laat zien dat zich verschuivingen hebben voorgedaan in de deelname aan *leerwegen.* Tussen 2009 en 2010 is de deelname aan bbl-opleidingen vrij constant, om daarna te dalen. Bij de voltijdopleidingen is sprake van een geleidelijke groei van het aantal deelnemers sinds 2009.

Uit overzicht 2.7, dat de *instroom* in 2009 t/m 2012 naar leeftijdscategorie en leerweg weergeeft, is dat de instroom van jongere deelnemers in de *bbl* vanaf 2010 langzaam daalt. Voor oudere deelnemers zet deze daling een jaar later in. In 2010 is voor deze deelnemers van 23 jaar en ouder nog sprake van een vrij forse stijging. Al eerder is er op gewezen dat de deeltijd WW (2009-2010) waarschijnlijk verantwoordelijk is geweest voor een tijdelijke impuls in de instroom van (oudere) bbl-ers. In 2011, na het beëindigen van de regeling deeltijdtijd WW, loopt de instroom van 23 plus deelnemers in de bbl terug en daarmee ook de totale instroom in de bbl.

Verder is in overzicht 4.7 te zien dat de instroom in de *bol* zowel bij jongere als bij oudere deelnemers vanaf 2010 iets is gestegen, het meest tussen 2011 en 2012. Daarmee is het ook het aandeel van de bol in de instroom toegenomen. Dit is volgens verwachting: in tijden van economische teruggang en een gebrek aan leerarbeidsplaatsen neemt de instroom in de bbl af ten gunste van de bol (bol en bbl als communicerende vaten). De regeling deeltijd WW heeft er voor gezorgd dat de daling van de instroom in de bbl later heeft plaatsgevonden dan op basis van de economische conjunctuur kon worden verwacht.

Overzicht 2.7 – Instroom van 1-10-2009 t/m 1-10-2012 per leeftijdscategorie en leerweg

	2009		2010		2011		2012	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Jonger dan 23 jaar								
bbl	23.761	18	22.629	18	22.728	18	19.835	16
bol voltijd	105.343	82	105.229	82	104.642	82	107.063	84
totaal < 23 jaar[1]	**129.104**	**100**	**127.858**	**100**	**127.370**	**100**	**126.898**	**100**
23 jaar of ouder								
bbl	43.104	91	48.069	90	42.162	89	40.819	88
bol voltijd	4.415	9	5.152	10	5.071	11	5.800	12
totaal ≥ 23 jaar[1]	**47.519**	**100**	**53.221**	**100**	**47.233**	**100**	**46.619**	**100**
Totaal								
bbl	66.865	38	70.698	39	64.890	37	60.654	35
bol voltijd	109.758	62	110.381	61	109.713	63	112.863	65
Totale instroom[1]	**176.623**	**100**	**181.079**	**100**	**174.603**	**100**	**173.517**	**100**

1. Dit is exclusief instroom in de deeltijd-bol en van examendeelnemers

3 Studiesucces van het mbo: jaarresultaat en diploma-resultaat

Dit hoofdstuk geeft een beeld van het studiesucces van het mbo als sector in 2011 (studiejaar 2010-2011) gemeten aan de indicatoren jaarresultaat en diplomaresultaat.

Jaarresultaat staat voor wat het mbo per jaar aan gediplomeerden realiseert, uitgedrukt in een percentage. Dit percentage bevat de verhouding tussen enerzijds het totaal aantal gediplomeerden in een jaar (mbo-verlaters plus mbo-blijvers) en anderzijds alle gediplomeerden plus mbo-verlaters zonder diploma. In het jaarresultaat tellen alleen diploma's mee behaald in het teljaar.
Diplomaresultaat staat voor het aandeel mbo-studenten dat het mbo met een diploma verlaat, eveneens uitgedrukt in een percentage. Indien een mbo-student ooit in voorgaande jaren een mbo-diploma heeft behaald wordt dit ook in beschouwing genomen.
Diplomaresultaat richt zich met andere woorden op studiesucces voor mbo-verlaters gedurende hun loopbaan in het mbo, jaarresultaat richt zich op wat het mbo in het betreffende jaar aan gediplomeerden heeft geleverd.
Bijlage 4 bevat een gedetailleerde specificatie van de beide succesindicatoren.

3.1 Studiesucces: een overall-beeld

De prestaties van het mbo geven voor 2012 op jaarresultaat een score te zien van *69.4 procent* en op diplomaresultaat een score van *69.8 procent.*
In overzicht 3.1 is te zien hoe het jaar- en diplomaresultaat zich tussen 2009 en 2012 hebben ontwikkeld. Het jaarresultaat is in die periode gestegen van 66.1 naar 69.4 procent. Het diplomaresultaat vertoonde een vergelijkbare stijging: van 64.8 naar 69.8 procent. Gemiddeld genomen is het studiesucces in twee jaar dus toegenomen met 5.0 procent respectievelijk 7.7 procent.

Overzicht 3.1 – Jaar- en diplomaresultaat 2009 - 2012

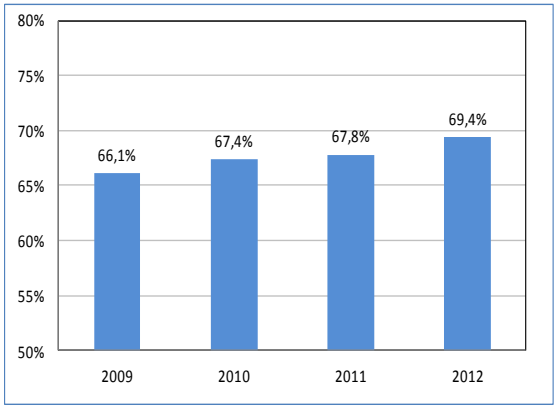

jaarresultaat 2009 - 2012

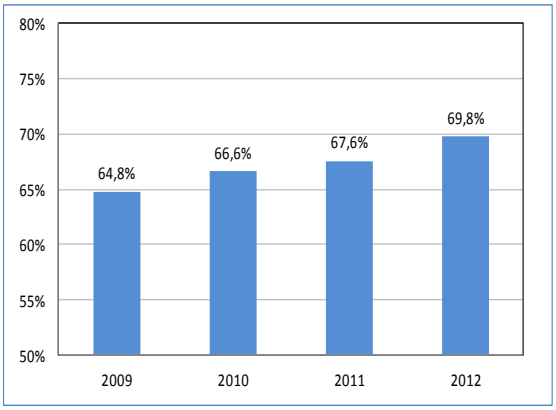

diplomaresultaat 2009 - 2012

Uit de overzichten 3.2a en 3.2b kan worden afgeleid dat aoc's de afgelopen jaren wat betreft het jaar- en diplomaresultaat het hoogst scoren, gevolgd door roc's en vakinstellingen. Het jaar- en diplomaresultaat bij aoc's is tussen 2009 en 2012 constant; bij roc's en vakinstellingen is sprake van een duidelijke groei. Hierdoor neemt de 'voorsprong' van aoc's ten opzichte van roc's en vakinstellingen geleidelijk af.

Overzicht 3.2a – Jaarresultaat 2009 - 2012 per soort instelling

	jaarresultaat 2009	jaarresultaat 2010	jaarresultaat 2011	jaarresultaat 2012
	%	%	%	%
roc's	65.9	67.3	67.7	69.4
aoc's	71.9	71.1	71.2	71.1
vakinstellingen	62.6	64.1	63.5	67.4

Overzicht 3.2b – Diplomaresultaat 2009 - 2012 per soort instelling

	diplomaresultaat 2009	diplomaresultaat 2010	diplomaresultaat 2011	diplomaresultaat 2012
	%	%	%	%
roc's	64.6	66.5	67.5	69.8
aoc's	72.0	71.5	72.1	71.6
vakinstellingen	60.7	62.9	62.6	66.1

Dynamiek in de scores voor jaarresultaat

Hoewel het gelijkblijvende *gemiddelde* jaar- (en diploma-)resultaat voor aoc's tussen 2009 en 2012 misschien anders doet vermoeden, is op het niveau van *afzonderlijke* aoc's wel degelijk sprake van ontwikkelingen: bij sommige aoc's ligt het jaarresultaat in 2012 hoger dan in 2009 (tot maximaal 13 procent), bij andere lager (tot maximaal 8 procent). Ook bij de roc's en vakinstellingen zien we uiteenlopende bewegingen in het verloop van het jaarresultaat.

Op basis van de scores van de mbo-instellingen van 2009 t/m 2012 (zie bijlage 1) is in overzicht 3.3 voor 63 instellingen[9] een indeling gemaakt aan de hand van twee dimensies:

. de *jaarresultaat-score in 2009*. Hiervoor zijn de 63 mbo-instellingen op basis van hun score ingedeeld in drie groepen van 21 instellingen (relatief hoog, midden en relatief laag);
. en de *ontwikkeling tussen 2009 en 2012*. De score van 2012 is vergeleken met die van 2009. Ook hierbij is een driedeling gehanteerd (toename, gelijke score of afname), waarbij een verschil van +2% of -2% als grenswaarde voor een toename resp. afname is gehanteerd.

Overzicht 3.3. (rechtse staaf) laat in de eerste plaats zien dat in meer dan de helft van de mbo-instellingen (56 procent) het jaarresultaat tussen 2009 en 2012 is toegenomen. In een derde

[9] Voor vier scholen – Scalda, ROC TOP, MBO Utrecht en MBO Amersfoort - zijn alleen gegevens over jaarresultaat beschikbaar over 2012; deze zijn in overzicht 3.3 niet meegenomen.

van de instellingen is de score ongeveer gelijk gebleven (d.w.z. minder dan 2 procent toe- of afgenomen) en in 11 procent is het jaarresultaat in 2012 lager dan in 2009.

Overzicht 3.3 – Ontwikkeling van het jaarresultaat tussen 2009 en 2012 bij instellingen met een laag, gemiddeld of hoog jaarresultaat in 2009

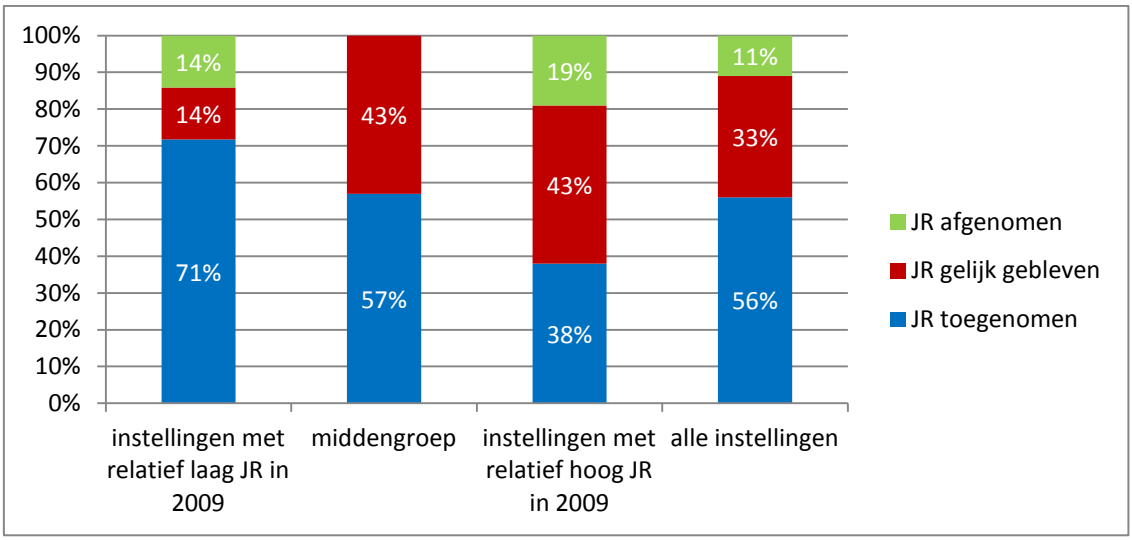

De meeste mbo-instellingen (71 procent) die in 2009 een relatief laag jaarresultaat behaalden, laten in 2012 een hoger jaarresultaat zien. Bij instellingen die in 2009 al relatief hoog scoorden, komt een verdere stijging in 2012 minder vaak voor (38 procent). Toch zien we ook bij deze scholen dat het jaarresultaat in 2012 vaker is gestegen dan gedaald (19 procent). Op basis van de vergelijking tussen 2009 en 2012 in overzicht 3.3 kan dus worden geconstateerd dat instellingen met een relatief laag jaarresultaat weliswaar het vaakst vooruitgang hebben geboekt, maar dat ook bij instellingen met een hoog jaarresultaat uitzicht op verdere verbetering heel reëel is gebleken.
Als we minder ver terug gaan in de tijd en de jaren 2011 en 2012 met elkaar vergelijken, blijkt dat bij de instellingen het afgelopen jaar zeker nog groeipotentieel aanwezig was. Van de relatief hoog scorende instellingen in 2011 wist 43 procent het jaarresultaat in 2012 verder te verhogen, en in slechts één van deze instellingen (5 procent) was het jaarresultaat in 2012 gedaald (niet in overzicht opgenomen).

In overzicht 3.3. is het jaarresultaat in twee jaren – 2009 en 2012 – met elkaar vergeleken. In de tussenliggende jaren hebben vaak schommelingen plaatsgevonden: de ontwikkeling van het jaarresultaat verloopt meestal niet in een rechte lijn. Van de 35 mbo-instellingen waar het jaarresultaat in 2012 hoger is dan in 2009, zijn er tien waar het jaarresultaat in de periode 2009-2012 *elk jaar* is toegenomen. Het omgekeerde – een daling in drie jaren op rij – komt in geen van de mbo-instellingen voor (niet in overzicht opgenomen).

3.2 Jaarresultaat en studentkenmerken

Het jaarresultaat voor 2009 tot en met 2012 is in overzicht 3.3 weergegeven naar geslacht, leeftijd en etnische categorie. In 2012 ligt het jaarresultaat voor vrouwelijke mbo-studenten ruim

4 procent hoger dan bij mannen. Deze verschillen zijn de afgelopen jaren ongeveer gelijk gebleven.
Voor oudere studenten (vanaf 23 jaar) lag het jaarresultaat tot en met 2009 lager dan voor jongere studenten, daarna is het beeld omgedraaid. In 2011 en 2012 zijn oudere studenten iets succesvoller (2 procent) dan de jongere.
Het studiesucces varieert per etnische categorie: voor autochtone studenten bedraagt het jaarresultaat 72.8 procent, 12 procent hoger dan voor niet-westerse allochtonen. De afgelopen twee jaar is de achterstand van niet-westerse allochtonen wel wat geslonken. Dat geldt ook studenten die in een armoedeprobleemcumulatiegebied (apc-gebied) wonen. Het jaarresultaat voor deze studenten ligt in 2012 8 procent lager dan voor studenten die niet in een apc-gebied wonen; in 2010 was dit verschil nog 11 procent.

Overzicht 3.3 – Jaarresultaat 2009 - 2012 per studentcategorie

	jaarresultaat 2009	jaarresultaat 2010	jaarresultaat 2011	jaarresultaat 2012
	%	%	%	%
Geslacht				
man	64.1	65.4	66.0	67.3
vrouw	68.5	69.7	69.8	71.9
Leeftijdscategorie				
jonger dan 23 jaar	66.3	67.0	67.2	68.8
23 jaar of ouder	65.5	68.4	69.2	70.9
Etnische categorie				
autochtoon	69.5	71.2	71.4	72.8
westers allochtoon	61.9	62.6	63.5	65.3
niet-westers allochtoon	56.7	57.1	58.3	60.9
Apc-gebied				
apc-gebied	58.9	58.7	60.6	63.2
geen apc-gebied	68.2	69.5	69.8	71.2

3.3 Jaarresultaat en opleidingskenmerken

Overzicht 3.4 laat zien wat in de periode 2009 - 2012 de succescijfers zijn voor diverse opleidingsvarianten, naar opleidingssector, niveau en leerweg.
Wat *opleidingssector* betreft is het jaarresultaat in 2012 het hoogst in de sector groen en het laagst in de sector economie. Wat het *niveau* betreft wordt het hoogste jaarresultaat bereikt op niveau 1: 71.1 procent; niveau 3 haalt met 66.8 procent de laagste score.
Van de twee in omvang dominante *leerwegen* – bbl en bol-voltijd – is de bbl in 2012 de meest succesvolle, maar het verschil met de bol is gering.

Over de hele – d.w.z. zowel wat betreft de opleidingssectoren, de opleidingsniveaus en de leerwegen – zijn de verschillen in studiesucces in 2012 kleiner geworden.

Overzicht 3.4 – Jaarresultaat 2009 - 2012 per opleidingsvariant

	jaarresultaat 2009	jaarresultaat 2010	jaarresultaat 2011	jaarresultaat 2012
	%	%	%	%
Opleidingssector				
economie	64.7	65.5	65.7	67.6
groen	72.0	71.1	71.5	71.2
techniek	65.5	68.0	68.5	70.9
zorg en welzijn	67.6	68.3	68.4	69.8
Niveau				
niveau 1	66.5	70.8	72.9	71.1
niveau 2	64.4	66.2	67.7	70.8
niveau 3	65.4	65.5	65.0	66.8
niveau 4	68.2	69.0	68.6	69.7
Leerweg				
bbl	62.7	65.9	66.7	67.2
bol-voltijd	65.3	64.6	64.4	66.5

In overzicht 3.5 zijn de opleidingskenmerken sector, niveau en leerweg met elkaar gecombineerd. Daarmee ontstaat een gedetailleerd beeld van het jaarresultaat voor in totaal 32 combinaties van opleidingsvarianten. Opmerkelijk laag is het jaarresultaat (52 procent) voor bbl-deelnemers op niveau 1 in de sector economie. In de sector zorg en welzijn scoort deze groep studenten juist het hoogst met 89 procent.

Overzicht 3.5 – Jaarresultaat 2012 voor combinaties van opleidingsvarianten

Combinatie van opleidingsvarianten		aantal	jaarresultaat
			%
Economie			
niveau 1	bbl	1.859	52.4
	bol-voltijd	1.126	70.5
niveau 2	bbl	9.411	64.9
	bol-voltijd	14.478	62.0
niveau 3	bbl	7.785	63.3
	bol-voltijd	13.199	64.3
niveau 4	bbl	3.969	69.3
	bol-voltijd	23.161	70.5
Groen			
niveau 1	bbl	3.058	69.3
	bol-voltijd	235	77.9
niveau 2	bbl	2.138	66.1
	bol-voltijd	1.639	74.3
niveau 3	bbl	1.535	67.2
	bol-voltijd	1.881	69.8
niveau 4	bbl	487	69.6
	bol-voltijd	3.073	70.8
Techniek			
niveau 1	bbl	1.687	62.6
	bol-voltijd	829	68.6
niveau 2	bbl	18.274	69.6
	bol-voltijd	5.333	57.9
niveau 3	bbl	9.334	71.0
	bol-voltijd	2.622	70.7
niveau 4	bbl	3.661	68.8
	bol-voltijd	15.602	67.0
Zorg en welzijn			
niveau 1	bbl	469	89.1
	bol-voltijd	777	73.5
niveau 2	bbl	3.870	83.6
	bol-voltijd	9.957	68.3
niveau 3	bbl	9.554	66.0
	bol-voltijd	13.300	58.2
niveau 4	bbl	8.032	60.0
	bol-voltijd	20.069	71.3

4 Vooropleiding van mbo-studenten

In dit hoofdstuk gaan we in op de vooropleiding die de mbo-studenten in het voortgezet onderwijs hebben gevolgd. De gegevens hierover zijn ontleend aan Bron-vo en betreffen steeds de *hoogste* vooropleiding in het vo.
Van de 527.464 deelnemers aan het mbo per 1-10-2012 blijkt – volgens Bron-vo – voor 452.261 (86 procent) de vooropleiding bekend en voor 75.203 (14 procent) niet. Deze studenten komen niet voor in de Bron-vo bestanden van de afgelopen jaren.

4.1 Vooropleidingscategorieën

Overzicht 4.1 laat zien hoe de mbo-studenten zijn verdeeld over de vooropleidingscategorieën. De meeste mbo-studenten hebben een diploma van een vmbo-opleiding behaald, waarbij vmbo theoretische leerweg de grootste groep vormt; in 2012 heeft ruim een kwart van de studenten een vmbo T diploma op zak. Tien procent van de studenten (7 procent vmbo en 3 procent havo/vwo) heeft geen diploma van het voortgezet onderwijs. In 2011 zijn ruim 10.000 mbo-studenten, 2 procent van het totaal, afkomstig uit het praktijkonderwijs. Dat is aanzienlijk meer dan in 2009; wel vlakt de groei van het aantal deelnemers uit het praktijkonderwijs langzaam af.

Overzicht 4.1 – Hoogste vooropleiding voortgezet onderwijs van 1-10-2009 t/m 1-10-2012

	2009		2010		2011		2012	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
praktijkonderwijs	7.684	1	9.311	2	10.270	2	10.616	2
vmbo zonder diploma	35.506	7	35.576	7	36.238	7	36.939	7
havo/vwo zonder diploma	12.977	2	13.838	3	15.128	3	16.169	3
vmbo met diploma[1]	13.489	3	10.393	2	7.367	1	6.008	1
vmbo B met diploma	94.945	18	95.106	17	93.305	17	89.931	17
vmbo K met diploma	102.596	19	105.616	19	107.365	20	106.792	20
vmbo G met diploma	21.715	4	22.462	4	23.091	4	23.122	4
vmbo T met diploma	136.780	26	138.879	25	141.527	26	143.119	27
havo/vwo met diploma	15.800	3	16.618	3	17.132	3	19.565	4
vooropleiding vo onbekend	94.270	18	97.744	18	87.145	16	75.203	14
Totaal	**535.762**	**100**	**545.543**	**100**	**538.568**	**100**	**527.464**	**100**

1. Niet gespecificeerd naar leerweg in het vmbo (vbo).

In lijn met de eerder geconstateerde daling van het aantal deelnemers op niveau 2, zien we in overzicht 4.1 een afname van het aantal deelnemers die afkomstig zijn uit het vmbo B (de belangrijkste toeleverancier voor niveau 2).

Overzicht 4.1 toont ook een teruglopend aantal studenten met als vooropleiding ‘vmbo met diploma’ (zonder leerwegaanduiding). Dit zijn studenten die het oude vbo hebben gevolgd; deze groep zal naar verwachting de komende jaren verder krimpen.

De categorie ‘vooropleiding onbekend’
Van alle mbo-studenten valt 14 procent in de categorie ‘vooropleiding onbekend’. Deze categorie bestaat uit studenten die niet voorkomen in de Bron-vo bestanden van de afgelopen jaren. Omdat elk jaar een nieuw Bron-vo bestand wordt toegevoegd, is de verwachting dat deze categorie langzaam in aantal zal afnemen.

Uit overzicht 4.2 blijkt dat de groep studenten in de categorie ‘vooropleiding vo onbekend’ sterk verschilt van de overige studenten wat betreft hun *leeftijd* en wat betreft de *leerweg* die zij volgen. Mbo-studenten van wie de vooropleiding onbekend is, zijn in overgrote meerderheid 23 jaar of ouder, en zij volgen meestal de beroepsbegeleidende leerweg. Bij de overige mbo-studenten liggen de verhoudingen andersom.
Daarnaast blijkt dat de groep ‘vooropleiding onbekend’ naar verhouding vaak een opleiding volgt op niveau 1 en 2, en veel minder vaak op niveau 4. Dit doet vermoeden dat het feitelijk vooropleidingsniveau van deze groep gemiddeld lager is dan voor de gehele mbo-studentenpopulatie. De opleidingssector economie is bij hen minder in trek, ten gunste van de andere sectoren. Onder mbo-studenten van wie de vooropleiding onbekend is, bevinden zich naar verhouding meer allochtonen; ook wonen zij vaker in een apc-gebied.

Gelet op hun leeftijd en op de leerweg die zij in meerderheid volgen, kan er van uit worden gegaan dat de categorie ‘vooropleiding onbekend’ vooral bestaat uit werkenden, werkzoekenden, herintreders en/of zij-instromers die een mbo-opleiding volgen. Voor een deel van hen gaat het daarbij om contractonderwijs bij mbo-instellingen, maar de omvang van deze laatste groep is op basis van de beschikbare data niet te achterhalen.

Overzicht 4.2 – Mbo-studenten waarvan vooropleiding bekend en onbekend, naar opleidingsvarianten en studentkenmerken per 1-10-2012

	vooropleiding bekend	vooropleiding niet bekend	totaal
	%	%	%
Niveau			
niveau 1	3	16	5
niveau 2	22	32	23
niveau 3	27	29	27
niveau 4	48	23	45
Leerweg			
bbl	21	75	29
bol-deeltijd	1	4	1
bol-voltijd	76	16	67
examendeelnemer	2	5	3
Opleidingssector			
economie	34	22	33
groen	5	9	6
techniek	27	27	27
zorg en welzijn	31	37	32
combinatie van sectoren	2	6	3
Geslacht			
man	53	51	53
vrouw	47	49	47
Leeftijdscategorie			
jonger dan 23 jaar	90	10	79
23 jaar en ouder	10	90	21
Etnische categorie			
autochtoon	75	61	73
westers allochtoon	6	9	6
niet-westers allochtoon	19	25	20
onbekend	0	5	1
Apc-gebied			
apc-gebied	19	24	20
geen apc-gebied	81	76	80
Totaal (= 100%)	**452.261**	**75.203**	**527.464**

4.2 Leerwegondersteunend onderwijs

Een vo-leerling kan leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) volgen als hij of zij extra ondersteuning nodig heeft om een diploma te halen. Dat kan in elk van de vier leerwegen van het vmbo; voor havo- of vwo-leerlingen bestaat deze mogelijkheid niet.
Van bijna 95.000 mbo-studenten is bekend dat zij in het vmbo leerwegondersteunend onderwijs hebben gevolgd. Dit is 18 procent van alle mbo-studenten per 1 oktober 2012 (zie overzicht 4.3)[10]. Het aantal studenten met lwoo is tussen 2009 en 2012 met ongeveer 10.000 gestegen, dit betekent een toename van 12 procent. Dat is een forse toename, zeker als in aanmerking wordt genomen dat de totale mbo-studentenpopulatie in deze periode met 1.5 procent is gekrompen.

Overzicht 4.3 – Studenten met en zonder lwoo in het vo van 1-10-2009 t/m 1-10-2012

	2009		2010		2011		2012	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
lwoo	84.516	16	90.131	17	93.823	17	94.982	18
geen lwoo	356.976	67	357.668	66	357.600	66	357.279	68
vooropleiding vo onbekend	94.270	18	97.744	18	87.145	16	75.203	14
Totaal	**535.762**	**100**	**545.543**	**100**	**538.568**	**100**	**527.464**	**100**

Het aandeel lwoo-leerlingen loopt per vmbo-leerweg sterk uiteen. Van de mbo-studenten met een vooropleiding vmbo basisberoepsgerichte leerweg heeft meer dan de helft lwoo gevolgd, zo blijkt uit overzicht 4.4. Voor de gemengde en de theoretische leerweg ligt dit aandeel beneden de 10 procent. Vmbo kaderberoepsgerichte leerweg zit hier tussen in met ruim 20 procent.
Onder ongediplomeerde vmbo'ers bevinden zich naar verhouding meer lwoo-leerlingen dan onder gediplomeerde vmbo'ers. Dat geldt voor elk van de vier vmbo-leerwegen.

10 Als we alleen kijken naar mbo-studenten met een vmbo-vooropleiding, is het aandeel lwoo groter, nl. 23 procent.

Overzicht 4.4 – Lwoo naar vmbo-categorie per 1-10-2012

	lwoo	geen lwoo	Totaal
	%	%	(=100%)
vmbo zonder diploma			
vmbo zonder diploma[1]	36	64	10.007
vmbo B zonder diploma	63	37	12.210
vmbo K zonder diploma	24	76	6.435
vmbo G zonder diploma	9	91	1.670
vmbo T zonder diploma	9	91	6.617
vmbo met diploma			
vmbo met diploma[2]	18	82	6.008
vmbo B met diploma	55	44	89.931
vmbo K met diploma	23	77	106.792
vmbo G met diploma	6	94	23.122
vmbo T met diploma	3	97	143.119

1. Met name leerlingen die het vmbo in de brugklasperiode zonder diploma hebben verlaten
2. Niet gespecificeerd naar leerweg in het vmbo (vbo).

4.3 Vooropleiding en opleidingsvarianten in het mbo

Hoe zijn mbo-studenten met een verschillende vooropleiding gespreid over de verschillende opleidingsvarianten? Overzicht 4.5 laat dat zien.

Overzicht 4.5 – Hoogste vooropleiding en opleidingsvarianten per 1-10-2012 (%)

	praktijk-onder-wijs	vmbo zonder diploma	havo/ vwo zonder diploma	vmbo mét diploma[1]	vmbo B mét diploma	vmbo K mét diploma	vmbo G mét diploma	vmbo T mét diploma	havo/ vwo met diploma
Niveau									
niveau 1	30	21	0	2	1	0	0	0	0
niveau 2	54	45	6	20	53	15	6	5	8
niveau 3	14	20	18	38	32	41	22	19	18
niveau 4	2	14	76	39	13	44	72	75	73
Leerweg									
bbl	30	22	12	73	31	22	14	12	33
bol-deeltijd	0	1	0	4	1	0	0	0	3
bol-voltijd	62	74	86	16	65	76	84	86	61
examen deelnemer	8	4	1	7	3	2	1	2	2
Opleidingssector									
economie	32	37	36	19	35	32	30	37	28
groen	7	4	5	3	6	5	9	4	6
techniek	20	20	27	37	28	29	27	26	33
zorg en welzijn	27	24	31	40	31	33	33	32	33
combinatie van sectoren	14	15	1	1	1	0	0	1	0
Totaal (= 100%)	**10.616**	**36.939**	**16.169**	**6.008**	**89.931**	**106.792**	**23.122**	**143.119**	**19.565**

1. Zonder specificering naar leerweg (vbo)

Zoals te verwachten was, volgen mbo-studenten die afkomstig zijn uit het praktijkonderwijs vooral een opleiding op de laagste mbo-niveaus: 30 procent op niveau 1 en 54 procent op niveau 2. In vergelijking met 2010 volgen deelnemers uit het praktijkonderwijs in 2011 wel vaker een opleiding op niveau 3 (+5 procent) en niveau 4 (+1 procent) en minder vaak op niveau 1 (-5 procent) (niet in overzicht opgenomen).
Ook studenten zonder enig vmbo-diploma volgen in meerderheid een opleiding op niveau 1 of 2. Van de gediplomeerde vmbo'ers van de basisberoepsgerichte leerweg is ruim de helft (53 procent) in een mbo-opleiding op niveau 2 terecht gekomen, maar deze groep is ook substantieel vertegenwoordigd op de niveaus 3 (32 procent). Studenten met een vooropleiding vmbo-kader zitten vooral op niveau 3 (41 procent) en niveau 4 (44 procent), terwijl vmbo-G'ers, vmbo-T'ers en havisten/vwo'ers merendeels (minimaal 70 procent) een mbo-opleiding op niveau 4 volgen.

Wat *leerweg* betreft komen gediplomeerde vmbo-G'ers, vmbo-T'ers en vwo'ers/havisten zonder diploma relatief vaak (ca. 85 procent) in een bol-opleiding terecht. Opvallend is de relatief grote groep havisten/vwo'ers (33 procent) mét diploma die een bbl-opleiding volgen. Hierbij speelt

een rol dat zich onder de gediplomeerde havisten/vwo'ers relatief veel oudere studenten bevinden. Van hen is bekend dat zij zijn oververtegenwoordigd in de bbl.
Het aandeel bbl-deelnemers is verreweg het grootst bij de vooropleidingscategorie 'vmbo met diploma' (zonder leerwegaanduiding); dit betreft de vroegere vbo-leerlingen. Dit zijn vrijwel zonder uitzondering studenten van 23 jaar of ouder.
Studenten afkomstig uit het praktijkonderwijs en studenten zonder enig diploma van het vmbo zijn relatief ondervertegenwoordigd in de *sector* techniek, en oververtegenwoordigd in de 'combinatie van sectoren'. Dit laatste is begrijpelijk als men bedenkt dat de 'combinatie van sectoren' onder meer de arbeidsmarktgekwalificeerd assistent (AKA) omvat.

Lwoo en opleidingsvarianten

Studenten die in het vmbo leerwegondersteunende onderwijs volgden, zijn in vergelijking met andere studenten vaak te vinden in mbo-opleidingen op niveau 1 en 2, en minder vaak in een opleiding op niveau 4. Naar leerweg en opleidingssector onderscheiden de lwoo-leerlingen zich niet sterk van de studenten die geen lwoo hebben gevolgd.

Overzicht 4.6 – Lwoo en opleidingsvarianten per 1-10-2012 (%)

	lwoo	geen lwoo
	%	%
Niveau		
niveau 1	5	2
niveau 2	41	17
niveau 3	32	26
niveau 4	23	55
Totaal (=100%)	**94.982**	**357.279**
Leerweg		
bbl	24	21
bol-deeltijd	0	1
bol-voltijd	74	76
examendeelnemer	2	2
Totaal (=100%)	**94.982**	**357.279**
Opleidingssector		
economie	33	35
groen	6	5
techniek	26	28
zorg en welzijn	33	31
combinatie van sectoren	3	2
Totaal (=100%)	**94.982**	**357.279**

4.4 Vooropleiding en studiesucces

Het studiesucces van mbo-studenten loopt uiteen naar vooropleidingsniveau (zie overzicht 4.7). De verschillen wijzen er op dat het vooropleidingsniveau van deelnemers in sterke mate van invloed is op hun succeskans. Mbo-studenten zonder een vmbo-diploma scoren gemiddeld duidelijk lager dan gemiddeld. In 2012 bedroep het jaarresultaat voor deze groep 57.2 procent. Voor mbo-studenten met een diploma van vmbo G, vmbo T of havo/vwo is het jaarresultaat het hoogst, meer dan 70 procent. De scores van de andere vooropleidingscategorieën houden het midden tussen deze beide uitersten.
Voor leerlingen die afkomstig zijn uit het praktijkonderwijs ligt het jaarresultaat met 70.7 procent boven het gemiddelde in het mbo. Daarbij gaat het vaak om een diploma op niveau 1.
Voor alle vooropleidingscategorieën is het jaarresultaat in 2012 gestegen, maar het sterkst geldt dit voor de ongediplomeerde vmbo'ers (+4.5 procent) en havisten/vwo'ers (+3.6 procent). Als gevolg hiervan zijn de verschillen tussen de deelnemers met verschillende vooropleidingsachtergrond in 2012 wat kleiner geworden.

Overzicht 4.7 – Jaarresultaat 2009 – 2012 naar vooropleiding

	jaarresultaat 2009	jaarresultaat 2010	jaarresultaat 2011	jaarresultaat 2012
	%	%	%	%
praktijkonderwijs	69.5	69.7	69.3	70.7
vmbo zonder diploma	53.2	53.3	52.7	57.2
havo/vwo zonder diploma	62.1	62.9	64.0	67.6
vmbo B met diploma	64.9	65.2	65.4	67.0
vmbo K met diploma	68.0	68.8	68.8	70.2
vmbo G met diploma	70.4	71.4	71.7	74.2
vmbo T met diploma	70.9	71.6	71.4	72.8
havo/vwo met diploma	70.9	71.8	72.2	75.2
vooropleiding vo onbekend	61.3	68.3	69.6	70.4
Totaal	**65.4**	**67.4**	**67.8**	**69.4**

Mbo-studenten van wie de vooropleiding vo niet bekend is, scoren in 2012 iets hoger dan gemiddeld. Dat is in lijn met eerdere uitkomsten over het hogere jaarresultaat van oudere studenten en van bbl-deelnemers; deze zijn, zoals blijkt uit overzicht 4.2, sterk oververtegenwoordigd in de categorie 'vooropleiding onbekend'.
In 2009 was het jaarresultaat voor de deelnemers uit de categorie 'vooropleiding onbekend' nog lager dan gemiddeld, in 2010 heeft wat dit betreft een omslag plaatsgevonden. Op basis van de analyses kan deze ontwikkeling niet eenduidig worden verklaard. Voor deze deelnemersgroep - die naar verwachting vooral bestaat uit werkenden, werkzoekenden, herintreders en/of zij-instromers - is het halen van een diploma niet altijd het doel van het opleidingstraject; het traject kan bijvoorbeeld ook gericht zijn op het halen van een deelcertificaat. Mogelijk bieden mbo-instellingen vanaf 2010 vaker opleidingstrajecten voor deze doelgroep aan waarbij het halen van een diploma *wel* voorop staat.

Net als in voorgaande jaren blijkt uit analyses dat er grote verschillen zijn tussen de mbo-instellingen wat betreft het jaarresultaat van studenten uit de categorie ‘vooropleiding onbekend’. Bij sommige scholen ligt het jaarresultaat voor deze groep studenten veel lager, bij andere juist veel hoger dan voor de studenten van wie de vooropleiding bekend is. Bij 20 van de 67 instellingen bedraagt het verschil in jaarresultaat van beide groepen minimaal 10 procent. Mogelijk spelen ook hierbij verschillen in de doelgroep en in het doel van de opleiding een rol.

Lwoo en studiesucces

Studenten die in het vmbo leerwegondersteunend onderwijs hebben gevolgd, zijn in het mbo minder succesvol dan de overige studenten: het jaar- en diplomaresultaat ligt ongeveer 3 procent lager. In vergelijking met 2009 zijn de verschillen voor studenten met en zonder lwoo kleiner geworden.

Overzicht 4.8 – Jaarresultaat 2009 - 2012 voor studenten met en zonder lwoo in het vo

	jaarresultaat 2009	jaarresultaat 2010	jaarresultaat 2011	jaarresultaat 2012
	%	%	%	%
lwoo	62.5	62.9	63.8	66.6
geen lwoo	67.7	68.3	68.1	69.9

In overzicht 4.4 bleek dat mbo-studenten die in het vmbo lwoo hebben gevolgd, relatief vaak afkomstig zijn uit het vmbo B; dit is de vmbo-leerweg waarvoor in vergelijking met het vmbo K, G en T in het mbo een laag jaarresultaat wordt behaald. Dit roept de vraag op of het lagere jaarresultaat van mbo-leerlingen met een lwoo-achtergrond te maken heeft met deze ongelijke verdeling over de vmbo-leerwegen. Overzicht 4.9 laat zien dat dit inderdaad zo is. Als wordt gekeken de vmbo-leerwegen afzonderlijk, zien we dat het jaarresultaat voor deelnemers met een lwoo-achtergrond bij de meeste vmbo-leerwegen zelfs iets hoger ligt dan voor de niet-lwoo’ers. Dat geldt met name voor de ongediplomeerde vmbo-ers.

Overzicht 4.9 – Jaarresultaat 2012 lwoo naar vmbo-categorie

		aantal	%
vmbo zonder diploma			
vmbo zonder diploma[1]	lwoo geen lwoo	2.133 3.401	56.3 55.8
vmbo B zonder diploma	lwoo geen lwoo	5.260 3.142	56.6 53.8
vmbo K zonder diploma	lwoo geen lwoo	827 2.839	61.7 56.6
vmbo G zonder diploma	lwoo geen lwoo	63 735	65.1 61.9
vmbo T zonder diploma	lwoo geen lwoo	229 3.037	66.8 61.1
vmbo met diploma			
vmbo met diploma[2]	lwoo geen lwoo	900 3.539	65.4 69.7
vmbo B met diploma	lwoo geen lwoo	24.667 22.081	67.7 66.2
vmbo K met diploma	lwoo geen lwoo	8.440 35.101	71.1 70.0
vmbo G met diploma	lwoo geen lwoo	512 7.944	77.5 76.9
vmbo T met diploma	lwoo geen lwoo	1.417 51.109	71.9 72.8

1. Met name leerlingen die het vmbo in de brugklasperiode zonder diploma hebben verlaten
2. Niet gespecificeerd naar leerweg in het vmbo (vbo).

5 Doorstroom van mbo naar hbo

Deze sectorrapportage bevat voor het eerst een hoofdstuk dat is gewijd aan de doorstroom van mbo naar hbo. Dit thema is onder meer van belang in het kader van het streven naar een hoog mogelijk opleidingsniveau. De gegevens in dit hoofdstuk zijn ontleend aan een door DUO samengesteld databestand.
Het jaar 2012 is, wat de beschrijving van de doorstroom mbo – hbo in deze sectorrapportage betreft, te beschouwen als een overgangsjaar. De opzet is om vanaf volgend jaar de informatie te verrijken en uit te splitsen naar opleidings- en deelnemerskenmerken. Het voor deze sectorrapportage gebruikte databestand maakt dat nog niet mogelijk. Ook kan vanaf volgend jaar in fasen het studiesucces van de mbo-doorstromers in het hbo in kaart worden gebracht.

In dit hoofdstuk wordt eerst de totale doorstroom mbo – hbo beschreven (paragraaf 5.1). Met 'totaal' wordt bedoeld: alle mbo-verlaters - ongeacht of zij een diploma hebben behaald en op welk niveau - die direct na hun afstuderen of in een later stadium (indirecte doorstroom) instromen in het hbo. Voor het vergelijken van instellingen en voor het vergelijken van de doorstroom over de verschillende jaren is een engere definitie van doorstroom noodzakelijk: de directe doorstroom van mbo-gediplomeerden op niveau 4. Deze directe doorstroom is onderwerp van paragraaf 5.2.

5.1 Totale doorstroom mbo - hbo

De meeste doorstromers mbo - hbo schrijven zich direct of kort na het behalen van een diploma op niveau 4 in voor een opleiding in het hbo. Er zijn echter ook mbo niveau 4 gediplomeerden die pas in latere jaren naar het mbo doorstromen (indirecte doorstroom). Ook is sprake van doorstroom (direct en indirect) van deelnemers die in het mbo een diploma op een lager niveau hebben gehaald of zonder mbo-diploma naar het hbo doorstromen. In bijlage 4 is per schooljaar te zien om welke aantallen doorstromers het gaat.

Overzicht 5.1 betreft alle doorstromers naar het hbo van mbo-schoolverlaters per mbo-uitstroomjaar, ongeacht het niveau van het behaalde diploma in het mbo en ongeacht het jaar van instroom in het hbo (het meest recente instroomjaar in het hbo is 2012/2013).
Het overzicht en de bijbehorende tabel laten zien dat de *directe doorstroom* vanaf 2007/2008 aanvankelijk stijgt, maar vanaf 2010/2011 afneemt. De *indirecte doorstroom* neemt volgens verwachting vanaf 2007/2008 af en bedraagt in 2011/2012 logischerwijs 0. De totale doorstroom neemt, voornamelijk door toedoen van de dalende indirecte doorstroom, vanaf 2007/2008 eveneens af.

Overzicht 5.1 – Directe en indirecte doorstroom van mbo naar hbo 2007/2008 - 2011/2012

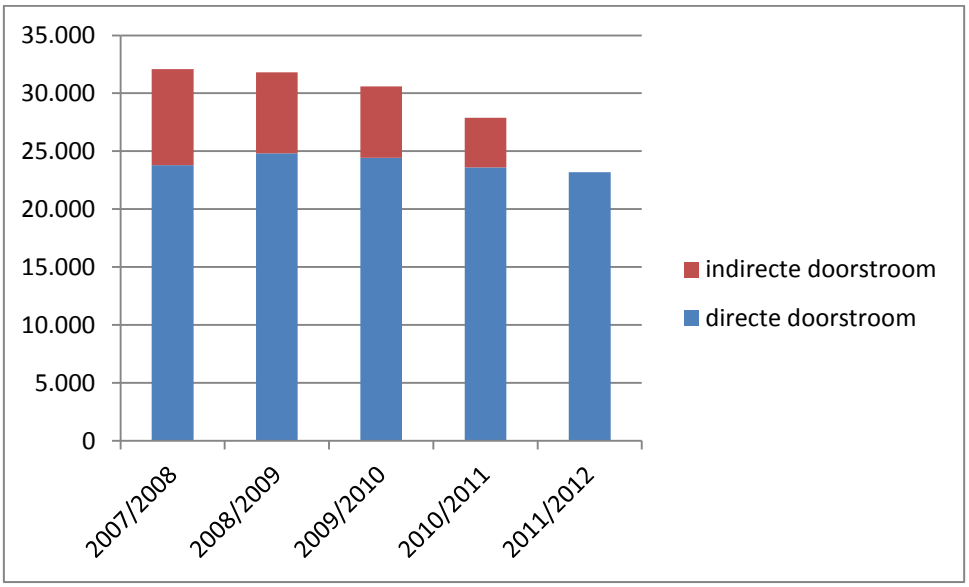

De aantallen behorend bij overzicht 5.1 zijn weergegeven in onderstaand overzicht 5.2.

Overzicht 5.2 – Aantal directe en indirecte doorstromers mbo - hbo 2007/2008 - 2011/2012

	Directe en indirecte doorstroom mbo-hbo				
	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
directe doorstroom	23.809	24.827	24.419	23.605	23.194
indirecte doorstroom	8.274	6.994	6.168	4.273	0
Totale doorstroom	*32.083*	*31.821*	*30.587*	*27.878*	*23.194*

5.2 De direct doorstroom mbo – hbo van mbo-gediplomeerden niveau 4

Om de doorstroom mbo-hbo van jaar tot jaar te kunnen vergelijken, is vanaf overzicht 5.3 de indirecte doorstroom buiten beschouwing gelaten. Hetzelfde geldt voor mbo-afgestudeerden zonder diploma of met een diploma lager dan niveau 4. Doorstroom' heeft in de nu volgende tekst dus betrekking op de *directe doorstroom van mbo-gediplomeerden niveau 4*. Voor het berekenen van doorstroompercentages is het aantal doorstromers onder deze groep gedeeld door het totaal aantal mbo-gediplomeerden op niveau 4.

Het percentage doorstromers ligt voor de mbo-sector als geheel in 2007/2008 en 2008/2009 iets boven, en in de daaropvolgende jaren iets onder de 40% (zie overzicht 5.3). De achtergronden van deze daling van de (directe) doorstroom mbo – hbo vanaf 2009/2010 zijn niet duidelijk. We weten niet welke invloed economische en arbeidsmarktontwikkelingen hebben, en evenmin is informatie voorhanden over eventuele veranderingen in het toelatingsbeleid van hogescholen die van invloed kunnen zijn op de doorstroom.

Overzicht 5.3 – Percentage doorstromers mbo–hbo van 2007/2008 tot 2011/2012 (directe doorstroom van mbo-gediplomeerden niveau 4)

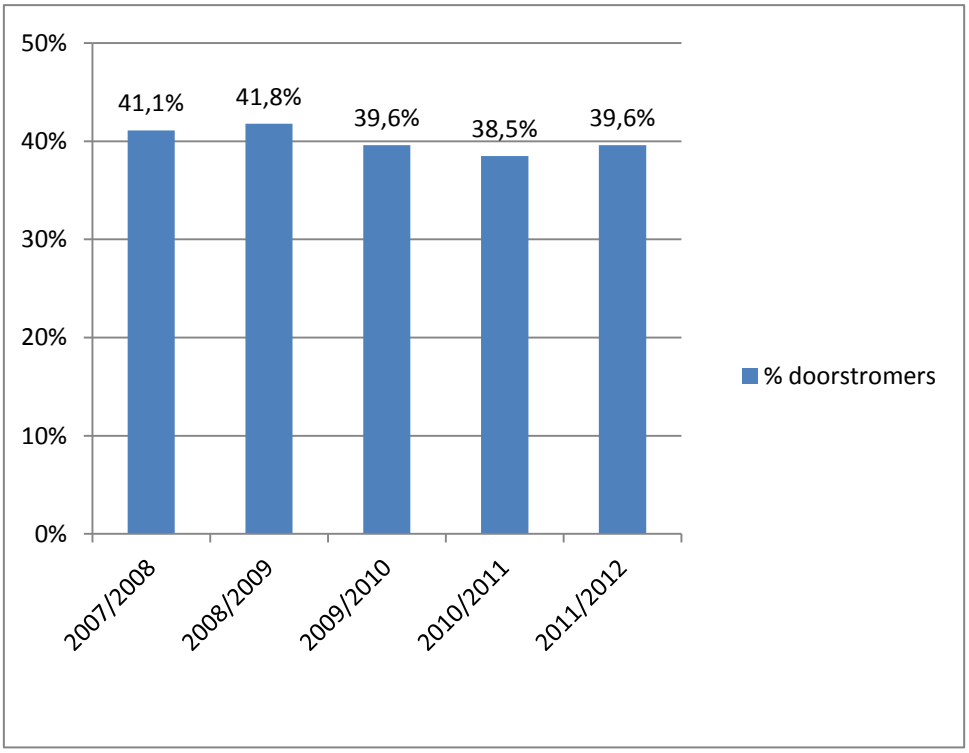

De aantallen behorend bij overzicht 5.3 zijn weergegeven in onderstaand overzicht 5.4. Hoewel het *aantal* directe doorstromers vanaf 2009/2010 elk jaar is gedaald (zie kolom a. in overzicht 5.4), is het *percentage* doorstromers na 2009/2010 niet verder afgenomen (kolom c.). Dit heeft te maken met de daling van het aantal mbo-gediplomeerden in de afgelopen jaren (kolom b.).

Overzicht 5.4 – Aantal doorstromers mbo–hbo van 2007/2008 tot 2011/2012 (directe doorstroom van mbo-gediplomeerden niveau 4)

	Aantal en percentage directe doorstroom mbo-hbo van mbo-gediplomeerden				
	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012
a. aantal directe doorstromers niveau 4	22.267	23.273	22.912	22.286	21.960
b. aantal gediplomeerden niveau 4	54.158	55.713	57.850	57.847	55.424
c. % directe doorstromers niveau 4 (a./b.)	41.1%	41.8%	39.6%	38.5%	39.6%

Van alle gediplomeerden op niveau 4 in 2007/2008 stroomden er 5.642 niet rechtstreeks maar in latere jaren door naar het hbo (zie Bijlage 4). Als deze indirecte instroom wordt meegeteld, komt het totaal percentage doorstromers van gediplomeerden op niveau 4 voor het jaar 2007/008 uit op 51.5 procent: 41.1 procent direct in 2008/2009 en 10.4 procent in de daaropvolgende schooljaren 2009/2010 t/m 2011/2012.

Onderscheid naar (soort) instelling

Bij roc's is het percentage mbo-gediplomeerden niveau 4 dat doorstroomt naar het hbo hoger dan bij vakinstellingen. Vanuit aoc's stromen naar verhouding de minste gediplomeerden door naar het hbo. Overzicht 5.5 laat dit zien voor het mbo-uitstroomjaar 2011/2012; hetzelfde patroon geldt voor de voorafgaande jaren (niet in overzicht opgenomen).

Overzicht 5.5 – Doorstroom mbo – hbo 2011/2012 naar soort instelling

	Aantal en percentage directe doorstroom mbo-hbo van mbo-gediplomeerden			
	ROC's	AOC's	vakinstellingen	Totaal *
a. aantal directe doorstromers niveau 4	19.924	825	1211	21.960 *
b. aantal gediplomeerden niveau 4	49.504	2.608	3.312	55.424 *
c. % directe doorstromers niveau 4 (a./b.)	40,2%	31,6%	36,6%	39,6% *

* Totaal is inclusief een klein aantal doorstromers mbo-hbo bij hogescholen met een mbo-afdeling

De verschillen tussen de soorten instellingen (roc's, aoc's, vakinstellingen) zijn ook te zien in overzicht 5.6, waarin het doorstroompercentage mbo-hbo in 2011/2012 per school is afgebeeld. De meeste aoc's bevinden zich aan de linkerzijde van het overzicht, wat duidt op een relatief laag percentage doorstromers. Bij de vakinstellingen zien we zowel relatief lage als relatief hoge doorstroompercentages. De meeste roc's bevinden zich wat betreft de doorstroom in de middengroep of rechts daarvan (relatief veel doorstromers).

Overzicht 5.6 – Rangorde mbo-instellingen op basis van percentage doorstromers mbo – hbo 2011/2012 (directe doorstroom van mbo-gediplomeerden niveau 4)

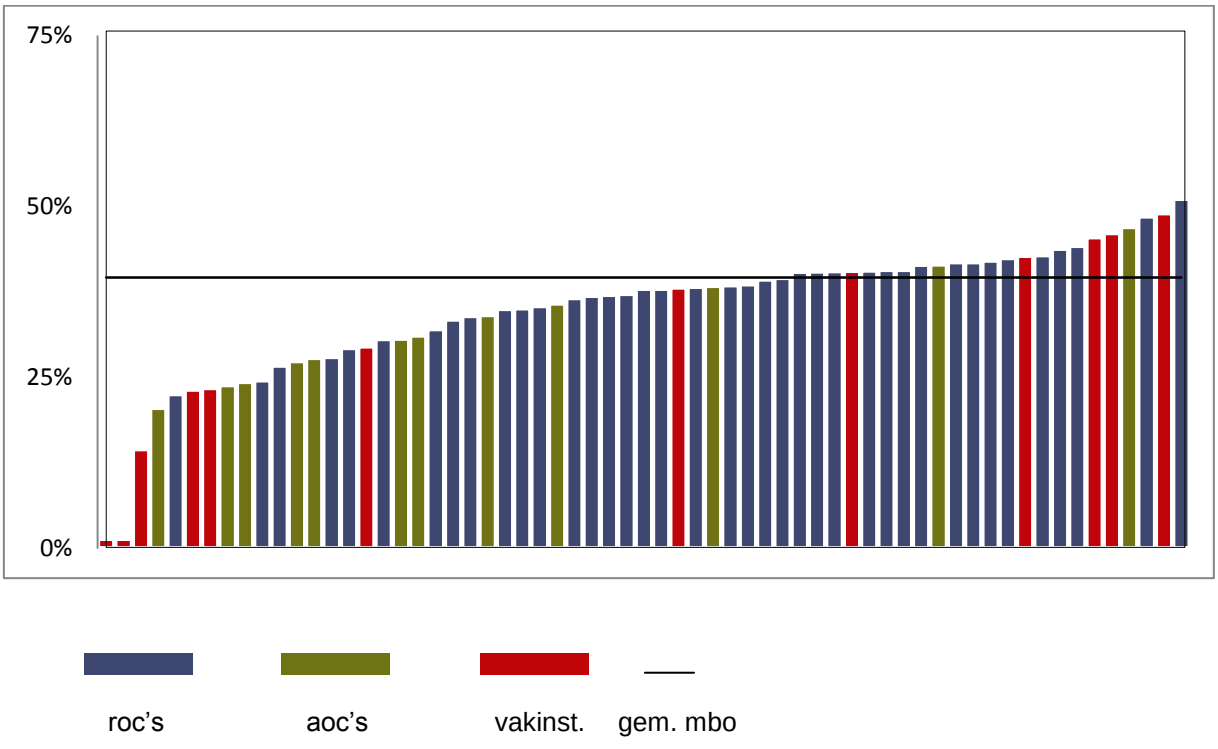

6 Samenvatting

In deze rapportage van de Benchmark middelbaar beroepsonderwijs 2012, bouwsteen studiesucces, wordt een beeld geschetst van de deelname aan en het studiesucces van het middelbaar beroepsonderwijs in Nederland. Het betreft een sectorrapportage, waarin het accent ligt op het mbo als geheel. Voor studiesucces zijn twee maten gehanteerd: jaarresultaat en diplomaresultaat. De cijfers zijn ontleend aan ééncijferbestanden van Bron die zijn bewerkt en aangeleverd door DUO-CFI.
De gegevens fungeren als 'spiegelinformatie' voor mbo-instellingen doordat ze laten zien hoe het mbo het als onderwijssector doet, om daaraan opleidingen van hun eigen instelling te kunnen spiegelen. Studieresultaten kunnen daarvoor vergeleken worden met het gemiddelde in de sector en met de scores van andere mbo-instellingen.

De voorgaande hoofdstukken geven een dwarsdoorsnee van de mbo-sector en het studiesucces in het mbo. In dit slothoofdstuk worden eerst de belangrijkste uitkomsten van de benchmark 2012 op een rij gezet, wat betreft de (ontwikkeling van de) mbo-studentenpopulatie en wat betreft het studiesucces. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een korte methodische beschouwing op de uitkomsten.

De mbo-studentenpopulatie

Na jaren van forse groei is sinds 2011 sprake van een daling van het aantal studenten in het mbo. Deze daling heeft zich in 2012 voortgezet. Per 1-10-2012 telde het mbo in totaal 527.464 studenten[11], een daling van ruim 11.000 (2.1 procent) in vergelijking met een jaar eerder. De daling heeft verschillende oorzaken. Eén er van is gelegen in de afname van het aantal leerlingen in het vmbo-B en (in mindere mate) vmbo-K in de afgelopen jaren. Dit heeft gevolgen voor de instroom in het mbo; met name de instroom van jongeren in niveau 2 – vaak het instroomniveau van vmbo-B'ers – is sinds 2011 gedaald.

Een tweede oorzaak van de daling van het aantal deelnemers in het mbo ligt in de economische crisis. In het Nederlandse onderwijsbestel worden de bol en de bbl beschouwd als communicerende vaten: bij een aantrekkende economie stijgt de bbl ten opzichte van de bol en het omgekeerde gebeurt bij een inzakkende economie, omdat het aantal beschikbare leerarbeidsplaatsen afneemt. In de deelname- en instroomcijfers van de afgelopen jaren zien we dit terug. Het saldo van deze beweging is sinds 2011 negatief: de daling van het aantal deelnemers in de bbl is sterker dan de toename van de bol. Dit komt voor een groot deel voor rekening van deelnemers van 23 jaar en ouder. In 2009 en 2010 steeg de instroom van oudere deelnemers - met name in de bbl – ondanks de economische teruggang die toen al was ingezet. Dit was waarschijnlijk een gevolg van de regeling deeltijd WW, die vooral een impuls gaf aan de instroom van deelnemers van 40 jaar en ouder. Vanaf 2011, na het beëindigen van deze regeling, is de instroom van oudere deelnemers vrij scherp gedaald. Het lijkt er op dat de

11 Het aantal van 527.464 mbo-studenten in 2012 is gebaseerd op de 'tweede foto' van het Bron-mbo bestand. Bij de definitieve versie ('derde foto') van dit bestand kunnen nog correcties op dit aantal plaatsvinden.

regeling deeltijd WW de teruggang van het aantal deelnemers in de bbl als gevolg van de economische crisis met een à twee jaar heeft uitgesteld.

Behalve bij *opleidingsniveau* 2 is in 2011 en 2012 ook op niveau 1 en niveau 3 sprake van een (lichte) teruggang in het aantal mbo-studenten. Op niveau 4 is nog steeds sprake van een bescheiden groei. Opleidingen op niveau 4 hebben vooralsnog het minst te lijden van het afnemende aantal vmbo-B en vmbo-K deelnemers en van de teruggang in de bbl, omdat deelnemers op dit niveau veelal afkomstig zijn uit het vmbo-T en vaak een bol-opleiding volgen.
Tussen 2009 en 2011 hebben zich geen grote verschuivingen voorgedaan in de relatieve omvang van de *opleidingssectoren*. In 2012 verandert dit beeld enigszins. Met name de naar verhouding forse daling van het aantal studenten techniek (- 7.000) valt op. Ook is de (bescheiden) groei van het aantal studenten in het groene domein in 2012 tot stilstand gekomen. De komende jaren zal duidelijk worden in hoeverre hier sprake is van een structurele ontwikkeling.

Studiesucces

Wat betreft het studiesucces van het mbo als geheel, uitgedrukt in jaarresultaat en diplomaresultaat, heeft de stijgende lijn van de afgelopen jaren zich in 2012 voortgezet. Het jaarresultaat van het mbo nam tussen 2011 en 2012 toe van 67.8 tot 69.4 procent, het diplomaresultaat steeg van 67.6 naar 69.8 procent.
Sinds 2008 zijn zowel het jaarresultaat als het diplomaresultaat in het mbo elk jaar opnieuw gestegen. Er zijn geen aanwijzingen dat het plafond in zicht is. De stijging van het jaar- en diplomaresultaat in 2012 is zelfs iets groter dan in de voorafgaande jaren.

Het studiesucces is tussen 2011 en 2012 nagenoeg over de volle breedte van het mbo gestegen, dat wil zeggen voor alle studentcategorieën (naar geslacht, leeftijd, etniciteit en vooropleiding) en opleidingsvarianten (naar opleidingsniveau en –sector en naar leerweg). Er is alleen sprake van een (zeer) lichte daling bij deelnemers op niveau 1 en in de groene sector.
In 2012 is, duidelijker dan in voorgaande jaren, zichtbaar dat de verschillen in jaarresultaat tussen de deelnemerscategorieën kleiner worden. Niet-westerse allochtonen, studenten in een apc-gebied en – voor het eerst in jaren – studenten zonder vmbo-diploma zien het jaarresultaat in 2012 sterker toenemen dan gemiddeld. Ook de verschillen naar sector, opleidingsniveau en leerweg worden kleiner. Er is één uitzondering: de verschillen in studiesucces tussen vrouwelijke en mannelijke deelnemers worden in 2012 nog een fractie groter: 71.9 versus 67.3 procent.

Ook als we kijken naar de prestaties per *soort instelling* – roc's, aoc's en vakinstellingen – zien we een 'nivellering': Net als in voorgaande jaren hebben aoc's in 2012 gemiddeld nog steeds het hoogste jaar- en diplomaresultaat, maar de voorsprong op de roc's en vakinstellingen is geslonken. De gemiddelde scores voor aoc's zijn vanaf 2009 ongeveer gelijk gebleven, terwijl die in roc's en vakinstellingen 4 à 5 procent zijn gestegen.
Bij deze cijfers moet worden bedacht dat ze betrekking hebben op gemiddelden per soort instelling. De scores van de *afzonderlijke instellingen*, en de ontwikkeling daarvan in de afgelopen jaren, lopen aanzienlijk uiteen. Over de hele linie is in meer dan de helft van de mbo-instellingen het jaarresultaat tussen 2009 en 2012 toegenomen. In een derde van de instellingen is de score ongeveer gelijk gebleven en in ongeveer tien procent is het jaarresultaat in 2012 lager dan in 2009.

Een grote meerderheid van de instellingen met een relatief laag jaarresultaat in 2009 heeft in 2012 vooruitgang geboekt. Echter ook bij instellingen die in 2009 al een relatief hoog jaarresultaat hadden, is in 2012 het jaarresultaat vaker verder gestegen dan gedaald. Als we minder ver terug gaan in de tijd en de jaren 2011 en 2012 met elkaar vergelijken, zien we hetzelfde beeld. Van de relatief hoog scorende instellingen in 2011 wist 43 procent het jaarresultaat in 2012 verder te verhogen, en in slechts één van deze instellingen (5 procent) was het jaarresultaat in 2012 gedaald. Als we de ontwikkelingen van de afgelopen jaren kunnen doortrekken – er zijn geen tekenen die op het tegendeel wijzen – kan er van worden uitgegaan dat er nog voldoende potentieel is voor het verder vergroten van het studiesucces in de nabije toekomst.

Doorstroom van mbo naar hbo

Voor het eerst is in deze sectorrapportage de doorstroom mbo – hbo in kaart gebracht. De *directe doorstroom* van mbo-gediplomeerden op niveau 4 naar het hbo bedroeg in 2011/2012 39.6 procent. Kijken we wat verder terug, dan zien we dat het percentage doorstromers in 2007/2008 en 2008/2009 iets boven, en in de daaropvolgende jaren iets onder de 40% ligt. De achtergronden van deze daling van de (directe) doorstroom mbo – hbo vanaf 2009/2010 zijn niet duidelijk. We weten niet welke invloed economische en arbeidsmarktontwikkelingen hebben, en evenmin is informatie voorhanden over eventuele veranderingen in het toelatingsbeleid van hogescholen die van invloed kunnen zijn op de doorstroom.
De doorstroom naar het hbo vanuit roc's (in 2011/2012: 40.2 procent) ligt hoger dan bij vakinstellingen (36.6 procent). Vanuit aoc's stromen naar verhouding de minste gediplomeerden (31.6 procent) door naar het hbo.

De meeste doorstromers mbo - hbo schrijven zich direct of kort na het behalen van een diploma op niveau 4 in voor een opleiding in het hbo. Er zijn echter ook mbo niveau 4 gediplomeerden die pas in latere jaren naar het mbo doorstromen (*indirecte doorstroom*). Van alle gediplomeerden op niveau 4 in 2007/2008 stroomden er 5.642 niet rechtstreeks maar in latere jaren door naar het hbo. Als deze indirecte instroom wordt meegeteld, komt het totaal percentage doorstromers mbo – hbo voor het jaar 2007/008 uit op 51.5 procent: 41.1 procent direct in 2008/2009 en 10.4 procent in de daaropvolgende schooljaren 2009/2010 t/m 2011/2012.

Naar een verdere methodische verrijking van de benchmark

Tot slot van deze rapportage beschouwen we enkele bevindingen van de Benchmark mbo 2011 vanuit een methodische invalshoek.

Voor een juist begrip van de cijfers wijzen we allereerst op het feit dat succes volgens deze cijfers alléén gedefinieerd is in termen van kwalificatie- of studiesucces. Dit impliceert een relativering, omdat de betekenis van het mbo i.c. mbo-instellingen zich in principe niet alleen beperkt tot het succesvol opleiden van haar deelnemers naar diploma's i.c. het behalen van formeel erkende kwalificaties. De prestaties van het mbo kunnen zich namelijk ook uitstrekken tot bijdragen aan de competentieontwikkeling van deelnemers die leiden tot onderdelen van formele kwalificaties i.c. deelkwalificaties of certificaten en zelfs tot competenties of resultaten die geen onderdeel uitmaken van formele kwalificaties maar maatschappelijk wél relevant zijn.

Ofschoon ook dit belangrijke elementen in de studieprestaties van het mbo zijn, maken zij geen onderdeel uit van het hier gemeten studiesucces.

Het mbo in Nederland is op een wijze georganiseerd die maakt dat de contexten waarin mbo-instellingen opereren nogal verschillen. Karakteristiek wat dit betreft is de sterk regio-gebaseerde organisatie van het mbo in Nederland.
De regionalisering impliceert verschillendsoortige 'toeleverings- en afname'-domeinen voor mbo-instellingen, met in principe structurele consequenties voor hun prestatiepotentieel. Toeleveringsdomeinen hebben primair betrekking op de bevolkingssamenstelling in de regio alsmede op de regionale opleidings- en scholingsinfrastructuur i.c. met name vmbo-scholen die als toeleverancier van deelnemers fungeren. Afname-domeinen hebben primair betrekking op de structuur van de werkgelegenheid in de regio en ook op de regionale opleidingsinfrastructuur i.c. met name hbo-instellingen die als afnemer van deelnemers fungeren.
Afhankelijk van de regio worden mbo-instellingen geconfronteerd met structureel verschillende contexten, een gegeven dat behoorlijk vertekenend kan uitwerken op hun studiesucces. De cijfers illustreren dat onder meer aan de hand van verschillen in studiesucces tussen mbo-studenten met een verschillende vooropleiding en een verschillende etnische herkomst.

Sinds enige jaren zijn praktijkonderwijs en leerwegondersteunend onderwijs afzonderlijk in de analyses betrokken. Hiermee is de vooropleiding van de mbo-studenten, dat van invloed is op het studiesucces, gedifferentieerder in kaart gebracht. Voor een beter zicht op achtergronden van verschillen in studiesucces tussen mbo-instellingen is het van belang om de gegevens zo veel mogelijk verder te verrijken. Daarbij gaat het enerzijds om deelnemerskenmerken waarvan uit de literatuur bekend is dat zij de kans op studiesucces kunnen beïnvloeden (bijvoorbeeld SES-kenmerken), en anderzijds om kenmerken van de opleidingen en van de schoolloopbaan van deelnemers, zoals opleidingsduur en opleidingsswitches.

Mede in verband met de bijdrage van het mbo aan de kenniseconomie is het relevant om de schoolloopbaan van mbo-deelnemers in het hbo verder te volgen. Daarvoor is een koppeling met bronbestanden voor het hoger onderwijs nodig, die afgelopen jaar heeft plaatsgevonden. In deze sectorrapportage is een start gemaakt met het in kaart brengen van de doorstroom van mbo naar hbo. De komende jaren kan dit verder worden uitgebouwd, onder meer door uitsplitsingen naar opleidings- en deelnemerskenmerken van de mbo-doorstromers, en door het monitoren van het studiesucces in het hbo van deze groep.

In eerdere sectorrapportages is aanbevolen om de mogelijkheden van een *cohort-benadering* te verkennen. Inmiddels zijn er vanaf het schooljaar 2006/2007 volledige en betrouwbare DUO (bron-)bestanden beschikbaar die het uitvoeren van een dergelijke cohortbenadering gericht op intern rendement (schoolloopbaan, diplomering) mogelijk maken. De verwachting is dat koppelingen van databestanden het de komende jaren steeds beter mogelijk maken om het intern rendement op deelnemerniveau te verbinden met het extern rendement (positie op de arbeidsmarkt). Daarmee worden de perspectieven van een cohortbenadering verder vergroot.

Bijlage 1 – Jaarresultaat 2009-2012 per mbo-instelling

	Jaarresultaat			
	2009	2010	2011	2012
00GT ROC Albeda College	60,2%	60,4%	58,6%	62,9%
01AA Landstede	70,5%	71,5%	70,6%	70,8%
01IC AOC Oost	68,1%	69,7%	74,1%	81,1%
01NJ AOC Terra	72,6%	70,5%	69,2%	75,5%
01OE Wellantcollege	73,3%	69,1%	70,9%	70,0%
02OV Leidse instrumentmakers School	74,7%	63,3%	81,0%	65,9%
02PA Mediacollege Amsterdam	54,0%	57,2%	61,9%	59,4%
02PG Hout en Meubileringscollege	67,7%	70,9%	70,4%	71,9%
02PK Nimeto Utrecht	71,5%	75,6%	67,2%	72,6%
02PN Cibap	66,0%	63,3%	63,3%	67,6%
04CY ROC Rivor	72,2%	69,0%	80,9%	88,5%
04EU ROC Kop van Noord-Holland	66,2%	67,3%	71,2%	73,0%
04FO ROC Koning Willem I	66,0%	71,0%	71,3%	70,9%
04NZ Soma College	86,0%	81,2%	80,0%	87,4%
05EA Scheepvaart en Transport College	61,5%	68,1%	68,0%	73,8%
08PG ROC Friese Poort	72,0%	75,0%	74,5%	76,5%
09MR Hoornbeeck College	84,6%	83,2%	79,5%	83,1%
11UL Edudelta Onderwijsgroep	64,5%	63,9%	67,5%	71,0%
12VI Nordwin College	73,1%	72,7%	75,7%	77,4%
13US AOC De Groene Welle	73,0%	71,5%	73,9%	76,8%
14NZ Menso Alting College Mbo	69,4%	70,6%	72,9%	75,2%
14YD Lentiz	76,9%	79,0%	72,9%	78,3%
17WH SVO Opleidingen	55,9%	55,0%	49,3%	53,8%
18XX Berechja College	67,5%	40,9%	51,2%	68,8%
20MQ ROC Da Vinci College	62,5%	63,1%	65,3%	70,6%
21CS Citaverde College	65,5%	71,7%	67,9%	71,3%
21CY Prinsentuin College	78,6%	81,2%	72,2%	72,9%
23JA Grafisch Lyceum Rotterdam	61,8%	62,8%	66,5%	70,0%
23KG Grafisch Lyceum Utrecht	67,1%	66,4%	64,2%	72,8%
24ZZ ROC Graafschap College	73,8%	74,0%	73,8%	74,0%
25EF AOC Clusius College	72,2%	65,9%	72,4%	73,0%
25GV AOC Groenhorst College	71,8%	73,0%	72,8%	72,7%
25LF ROC Rijn IJssel	64,6%	63,5%	66,1%	63,6%
25LG ROC Friesland College	66,7%	65,6%	68,1%	67,5%
25LH ROC Midden Nederland	65,4%	68,7%	65,8%	67,8%
25LJ ROC Ter AA	65,9%	66,2%	63,9%	63,2%
25LN ID College	63,2%	65,9%	67,5%	69,8%
25LP ROC Zadkine	58,9%	60,2%	58,1%	64,8%
25LR ROC Flevoland	60,4%	61,8%	63,0%	70,9%

	Jaarresultaat			
	2009	2010	2011	2012
25LT ROC Gilde Opleidingen	73,0%	75,0%	73,7%	73,9%
25LU ROC Alfa College	67,7%	67,3%	67,3%	68,8%
25LV SG De Rooi Pannen	71,2%	75,7%	74,8%	74,7%
25LW ROC Noorderpoortcollege	66,9%	68,8%	68,2%	67,9%
25LX ROC West Brabant	66,8%	70,8%	72,7%	71,0%
25LZ ROC Tilburg	68,4%	71,9%	71,5%	77,2%
25MA ROC Leiden	62,1%	65,2%	67,1%	63,6%
25MB Summa College	69,0%	71,0%	72,8%	78,0%
25PJ Deltion College	68,1%	66,7%	69,6%	72,3%
25PL ROC Leeuwenborgh	63,5%	62,2%	54,7%	60,7%
25PM ROC Onderwijsgroep A12	65,2%	68,3%	71,4%	68,1%
25PN ROC Nijmegen	57,0%	62,4%	58,7%	57,1%
25PT ROC Horizon College	68,9%	68,5%	72,0%	71,7%
25PU ROC Arcus College	53,9%	62,1%	59,9%	60,6%
25PV Scalda				70,6%
25PW ROC Drenthe College	70,4%	70,4%	70,3%	71,2%
25PX ROC Nova College	66,8%	71,2%	65,0%	66,5%
25PZ ROC van Amsterdam	64,1%	63,4%	66,1%	67,4%
25RA Regio College	67,4%	67,1%	71,4%	70,5%
26CC Helicon Opleidingen	72,2%	70,0%	70,0%	64,2%
27DV ROC Aventus	67,0%	68,1%	68,4%	68,9%
27GZ ROC Mondriaan	66,0%	66,8%	68,2%	67,1%
27YU ROC van Twente	71,9%	71,1%	74,4%	77,6%
28DE ROC De Leijgraaf	72,1%	74,7%	75,3%	74,6%
30BC SintLucas - De Eindhovense School	62,5%	65,2%	69,1%	70,7%
30RM ROC TOP				60,6%
30RN MBO Utrecht				62,1%
30RR MBO Amersfoort				63,8%

Bijlage 2 – Studentenpopulatie t.b.v. berekening jaar- en diplomaresultaat 2012

		jaarresultaat 2012	diplomaresultaat 2012
Niveau	niveau 1	23.029	17.420
	niveau 2	79.810	59.133
	niveau 3	67.811	47.826
	niveau 4	86.310	75.526
Leerweg	bbl	88.031	71.549
	bol-deeltijd	5.392	4.428
	bol-voltijd	133.696	106.622
	examen deelnemer	29.841	17.307
Opleidingssector	economie	84.757	64.950
	groen	15.262	13.469
	techniek	67.768	53.653
	zorg en welzijn	77.193	59.469
	combinatie van sectoren	11.980	8.361
Geslacht	man	137.250	106.509
	vrouw	119.702	93.390
	onbekend	1	1
Leeftijdscategorie	jonger dan 23 jaar	180.193	135.747
	23 jaar en ouder	76.760	64.153
Etnische categorie	autochtoon	182.979	144.183
	westers allochtoon	16.470	12.911
	niet-westers allochtoon	55.418	40.897
	onbekend	2.086	1.909
V0-vooropleidingscategorie	praktijkonderwijs	7.390	4.329
	vmbo zonder diploma	21.664	14.809
	havo/vwo zonder diploma	5.656	4.689
	vmbo B met diploma	46.476	33.074
	vmbo K met diploma	43.541	33.818
	vmbo G met diploma	12.894	10.807
	vmbo T met diploma	52.580	43.701
	havo/vwo met diploma	8.310	7.050
	vooropleiding vo onbekend	58.179	47.629
Lwoo	lwoo	44.501	31.924
	geen lwoo	154.280	120.353
	vooropleiding vo onbekend	58.179	47.629
Apc-gebied	apc-gebied	56.560	43.411
	geen apc-gebied	200.393	156.489
Totaal aantal		**256.960**	**199.906**

Bijlage 3 – Mbo-studentenpopulatie per 1-10-2012 naar leeftijdscategorie

		jonger dan 23 jaar	23 jaar en ouder	totaal
		%	%	%
Niveau	niveau 1	3	10	5
	niveau 2	23	26	23
	niveau 3	26	32	27
	niveau 4	48	32	47
Leerweg	bbl	10	72	29
	bol-deeltijd	0	4	1
	bol-voltijd	80	19	67
	examen deelnemer	2	6	3
Opleidingssector	economie	35	22	32
	groen	5	7	6
	techniek	27	29	27
	zorg en welzijn	30	37	32
	combinatie van sectoren	2	4	3
Geslacht	man	53	52	53
	vrouw	47	48	47
Etnische categorie	autochtoon	75	67	73
	westers allochtoon	6	8	6
	niet-westers allochtoon	20	22	20
	onbekend	0	3	1
V0-vooropleidingscategorie	praktijkonderwijs	2	0	2
	vmbo zonder diploma	8	3	7
	havo/vwo zonder diploma	4	1	3
	vmbo met diploma[1]	0	5	1
	vmbo B met diploma	20	9	17
	vmbo K met diploma	24	6	20
	vmbo G met diploma	5	1	4
	vmbo T met diploma	32	8	27
	havo/vwo met diploma	3	6	4
	vooropleiding vo onbekend	2	61	14
Lwoo	lwoo	21	7	18
	geen lwoo	77	32	68
	vooropleiding vo onbekend	2	61	14
Apc-gebied	apc-gebied	18	24	20
	geen apc-gebied	82	76	80
Totaal (= 100%)		**416.599**	**110.865**	**527.464**

Bijlage 4 – Directe en indirecte doorstroom mbo – hbo, naar diplomaniveau mbo

		aantal doorstromers mbo-hbo				
type doorstroom	**hoogste mbo-diploma**	**2007/2008**	**2008/2009**	**2009/2010**	**2010/2011**	**2011/2012**
directe doorstroom	geen diploma	942	895	904	836	814
	diploma niveau 1 t/m 3	600	659	603	483	432
	diploma niveau 4	22.267	23.273	22.912	22.286	21.960
	totaal directe doorstroom	*23.809*	*24.827*	*24.419*	*23.605*	*23.194*
indirecte doorstroom	geen diploma	1.789	1.411	989	415	0
	diploma niveau 1 t/m 3	843	629	496	239	0
	diploma niveau 4	5.642	4.954	4.683	3.619	0
	totaal indirecte doorstroom	*8.274*	*6.994*	*6.168*	*4.273*	*0*
totaal direct + indirect		*32.083*	*31.821*	*30.587*	*27.878*	*23.194*

Er zijn dus mbo-afgestudeerden die zonder diploma of met een diploma op niveau 1, 2 of 3 doorstromen naar het hbo. Omdat gegevens over de vooropleiding vo in het doorstroom-bestand van DUO ontbreken, kan niet worden nagegaan in hoeverre deze mbo-schoolverlaters een havo/vwo vooropleiding hebben.

Bijlage 5 – Definiëring van studiesucces: jaarresultaat en diplomaresultaat

Succesindicatoren

Een onderdeel van de Benchmark MBO is de meting van – aantoonbaar – studiesucces. Eén aspect van studiesucces is af te lezen aan diploma's die deelnemers aan mbo-opleidingen hebben behaald. Voor het bepalen van 'studiesucces' aan de hand van behaalde diploma's worden twee indicatoren gebruikt.

- *Jaarresultaat*
- *Diplomaresultaat*

Perspectieven

De succesindicatoren van de benchmark kijken naar studiesucces elk vanuit een verschillend gezichtspunt.

- Jaarresultaat (instellingssucces) vanuit het perspectief van instellingen
- Diplomaresultaat (deelnemerssucces) vanuit het perspectief van de deelnemer

Bij de indicator *jaarresultaat* (instellingssucces) is het perspectief dat van de *instellingen* waar deelnemers zijn ingeschreven, maatgevend voor de bepaling van studiesucces: het gaat om *alle gediplomeerden* in een jaarperiode, zowel gediplomeerden die de instelling hebben verlaten als gediplomeerden die nog steeds bij de instelling staan ingeschreven. De prestaties van instellingen staan centraal.

Bij de indicator *diplomaresultaat* (deelnemerssucces) is het perspectief van de deelnemer zelf maatgevend voor de bepaling van studiesucces: het gaat om deelnemers i.c. schoolverlaters die de mbo-instelling of het mbo verlaten hebben met een diploma, ongeacht wanneer dat diploma is behaald. De prestaties van deelnemers staan centraal.

Het aandeel voortijdig schoolverlaters is niet identiek aan het supplement van diplomaresultaat:

- bij de bepaling van het aantal voortijdig schoolverlaters worden deelnemers van 23 jaar en ouder buiten beschouwing gelaten, in de benchmark telt deze groep wél mee;
- in de definitie van voortijdig schoolverlaters gaat het om deelnemers die het mbo hebben verlaten zonder startkwalificatie. Hieronder vallen dus ook alle mbo-verlaters die (uitsluitend) een diploma van niveau 1 hebben behaald. In de benchmark worden diploma's van niveau 1 wél meegeteld bij de succesbepaling.

In het navolgende wordt nader ingegaan op de definities van de succesindicatoren. De tekst is overgenomen uit de *MBO Informatie Encyclopedie*, www.informatie-encyclopedie.nl. Het betreft de definities en de berekeningen voor het jaar- en diplomaresultaat op *instellingsniveau*. Het jaar- en diplomaresultaat voor het *sectorniveau* (mbo als geheel) wordt berekend door het gewogen gemiddeld te nemen van de cijfers op instellingsniveau.

Jaarresultaat (versie 1.1 MBO Informatie Encyclopedie)

Het aantal gediplomeerden in het jaar als percentage van hetzelfde aantal gediplomeerden plus de ongediplomeerde instellingverlaters in hetzelfde jaar.

Een gediplomeerde in deze context is een deelnemer/examendeelnemer die in het betreffende jaar zijn diploma heeft behaald. Eerder behaalde diploma's zijn hierbij niet relevant.

- Ieder individu wordt maximaal 1 maal meegeteld, ongeacht het aantal behaalde diploma's of het niveau van de behaalde diploma's.
- Bij deze indicator gaat het alleen om de toegevoegde waarde over één jaar, i.t.t. het diplomaresultaat waarin naar het aantal behaalde diploma's over een langere periode wordt gekeken.
- Belangrijk verschil t.o.v. het diplomaresultaat is dat het jaarresultaat ook de toegevoegde waarde van de instelling in geval van doorstroom in beeld brengt. Personen die een diploma behalen en de instelling niet verlaten dragen positief bij aan het rendement.

Operationele zaken

- De indicator is gebaseerd op de door OCW vastgestelde beleidsfoto met als peildatum 1-10 (productiedatum nov-jan). De foto geeft weerde op de productiedatum aanwezige gegevens in BRONvan de administratie van de instelling. Bij DUO wordt de kwaliteit van de gegevens in deze 'foto' beoordeeld. Indien deze onvoldoende blijkt kan door DUO een nieuwe foto gemaakt worden met een nieuwere productiedatum
- Momenteel wordt deze indicator door DUO berekend en gepubliceerd op instelling niveau, maar niet op het niveau van organisatorische eenheid.

Berekeningswijze

Het jaarresultaat wordt als volgt afgeleid (gebruikte parameters: J=Jaar; I=Instelling; D=Ingeschrevene; T=daTum)

jaarresultaat(J,I) = (A(J,I)) / (B(J,I))

Waarbij

A(J,I) = Aantal *Opbrengstjaar_Gediplomeerden(J,I)*

B(J,I) = Aantal *Opbrengstjaar_Gediplomeerden (J,I)* + Aantal *VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlaters_Zonder_Diploma(J,I)*

Opbrengstjaar_Gediplomeerde(J,I) = Een Ingeschrevene waarvoor het volgende geldt:

- Ingeschrevene heeft een Diploma behaald voor een Opleiding bij Instelling(I) met een Diploma. Datum die in het Opbrengstjaar J ligt.

VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlater_Zonder_Diploma (J,I) = Een *Instellingverlater(J,I)* waarvoor geldt dat:

- deze een Inschrijving heeft bij Instelling(I) met een Datum_Inschrijving die op of voor de eerste dag van het Opbrengstjaar J ligt EN
- Ingeschrevene behoort niet tot de groep van *Opbrengstjaar_Gediplomeerden(J,I).*

Instellingverlater (J,I) = Een Ingeschrevene waarvoor geldt:

- Ingeschrevene heeft een Inschrijving bij Instelling(I) met een Werkelijke_Datum_Uitschrijving die in het Opbrengstjaar J ligt.

Diplomaresultaat (versie 1.0 MBO Informatie Encyclopedie)

Het aantal gediplomeerde instellingverlaters in een jaar als percentage van alle instellingverlaters in hetzelfde jaar. In welk jaar de gediplomeerde instellingverlater het diploma heeft behaald is niet belangrijk.

- Ieder individu wordt maximaal 1 maal meegeteld, ongeacht het aantal behaalde diploma's of het niveau van de behaalde diploma's.
- Bij deze indicator gaat het om de toegevoegde waarde over een langere periode, i.t.t. het jaarresultaat waarin alleen naar aantal behaalde diploma's in het jaar wordt gekeken.
- Gediplomeerden die na 1 oktober pas zijn ingeschreven bij de instelling, worden niet meegeteld. Voor deze 'laat-inschrijvers' wordt de door de instelling geleverde inspanning daardoor niet gehonoreerd in deze indicator!

Operationele zaken

- De indicator is gebaseerd op de door OCW vastgestelde beleidsfoto met als peildatum 1-10 (productiedatum nov-jan). De foto geeft weer de op de productiedatum aanwezige gegevens in BRON van de administratie van de instelling. Bij DUO wordt de kwaliteit van de gegevens in deze 'foto' beoordeeld. Indien deze onvoldoende blijkt kan door DUO een nieuwe foto gemaakt worden met een nieuwere productiedatum
- Momenteel wordt deze indicator door DUO berekend en gepubliceerd op instelling niveau, maar niet op het niveau van organisatorische eenheid.

Berekeningswijze
Het diplomaresultaat wordt als volgt afgeleid (gebruikte parameters: J=Jaar; I=Instelling; D=Ingeschrevene; T=daTum)

Diplomaresultaat(J,I) = (A(J,I)) / (B(J,I))

Waarbij
A(J,I) = Aantal *Gediplomeerde_VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlaters(J,I)*
B(J,I) = Aantal *VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlaters (J,I)*

Gediplomeerde_VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlater (J,I) = Een Ingeschrevene waarvoor geldt dat

- de Ingeschrevene behoort tot de groep VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlaters(J,I) EN
- Ingeschrevene heeft ooit een Diploma voor een Opleiding bij Instelling(I) behaald

VoorOpbrengstjaarGestarte_Instellingverlater(J,I) = Een *Instellingverlater(J,I)* waarvoor geldt dat

- deze een Inschrijving heeft bij Instelling(I) met een Datum_Inschrijving die op of voor de eerste dag van het Opbrengstjaar J ligt.

Instellingverlater (J,I) = Een Ingeschrevene waarvoor geldt:

- Ingeschrevene heeft een Inschrijving bij Instelling(I) met een Werkelijke_Datum_Uitschrijving die in het Opbrengstjaar J ligt.